

Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка»

Факультэт пачатковай адукацыі
Кафедра беларускага і рускага мовазнаўства

(рэг. № 57-27-3-177-2023)

УЗГОДНЕНА
Загадчык кафедры
беларускага і рускага мовазнаўства
 Н.М. Антановіч
27.09. 2023 г.

УЗГОДНЕНА
Дэкан факультэта
пачатковай адукацыі
 Н.У. Ждановіч
27.09. 2023 г.

ЭЛЕКТРОННЫ ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНЫ КОМПЛЕКС
ПА ВУЧЭБнай ДЫСЦЫПЛІНЕ
«МЕТОДЫКА ВЫКЛАДАННЯ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ»
для спецыяльнасці 1-01 02 01 Пачатковая адукацыя

Складальнік: Свірыдзенка В.І., кандыдат педагагічных навук, дацэнт

Разгледжана і зацверджана
на пасяджэнні Савета БДПУ 5 кастрычніка 2023 г.
пракакол № 1

ЗМЕСТ

ГЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА	4
ТЭАРЭТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ	5
Лекцыйныя заняткі № 1. Методыка выкладання беларускай мовы як навука	5
Лекцыйныя заняткі № 2. Методыка вывучэння асноў фанетыкі і графікі	6
Лекцыйныя заняткі № 3. Методыка вывучэння элементаў лексікалогіі	8
Лекцыйныя заняткі № 4. Методыка вывучэння марфемнага складу слова і элементаў словаўтварэння	9
Лекцыйныя заняткі № 5. Методыка вывучэння марфалогіі	11
Лекцыйныя заняткі № 6. Методыка навучання арфаграфіі	12
Лекцыйныя заняткі № 7. Методыка вывучэння сінтаксісу і пунктуацыі ў пачатковых класах ...	15
Лекцыйныя заняткі КСР. Мэты і змест пачатковай моўнай адукацыі	18
ПРАКТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ	19
Практычныя заняткі № 1. Методыка выкладання беларускай мовы як навука	19
Практычныя заняткі № 2. Заканамернасці засваення мовы і прынцыпы навучання	19
Практычныя заняткі № 3. Метады і прыёмы навучання беларускай мове ў пачатковых класах	20
Практычныя заняткі № 4. Мэты і змест пачатковай моўнай адукацыі	21
Практычныя заняткі № 5. Асаблівасці пабудовы курса беларускай мовы ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі з рускай мовай навучання і выхавання	22
Практычныя заняткі № 6. Урок беларускай мовы	23
Практычныя заняткі № 7. Кантрольна-ацэначная дзейнасць на ўроках беларускай мовы	24
Практычныя заняткі № 8. Методыка вывучэння асноў фанетыкі і графікі	25
Практычныя заняткі № 9. Методыка вывучэння элементаў лексікалогіі	26
Практычныя заняткі № 10. Методыка вывучэння марфемнага складу слова і элементаў словаўтварэння	27
Практычныя заняткі № 11. Методыка вывучэння марфалогіі	28
Практычныя заняткі № 12. Методыка навучання арфаграфіі	29
Практычныя заняткі № 13. Методыка вывучэння сінтаксісу і пунктуацыі ў пачатковых класах	29
Практычныя заняткі КСР	31
Тэма: Станаўленне і развіццё методыкі выкладання беларускай мовы	31
Тэма: Методыка вывучэння марфалогіі	31
Тэма: Методыка навучання арфаграфіі	32

Лабараторныя заняткі № 1. Урок беларускай мовы.....	33
Лабараторныя заняткі № 2. Методыка вывучэння асноў фанетыкі і графікі.....	33
Лабараторныя заняткі № 3. Методыка вывучэння марфалогіі.....	34
РАЗДЗЕЛ КАНТРОЛЮ ВЕДАЎ.....	35
ДАПАМОЖНЫ РАЗДЗЕЛ	38
Вучэбная праграма	38
Спіс рэкамендаванай літаратуры.....	71

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Пытанні падрыхтоўкі спецыялістаў, здольных забяспечыць гуманітарнае развіццё асобы, з'яўляюцца надзвычай актуальнымі ў сучасных сацыякультурных умовах. Менавіта таму будучага настаўніка пачатковых класаў важна ўзброіць ведамі і ўменнямі, неабходнымі для фарміравання ў навучэнцаў базавых моўных ведаў, каштоўнасных адносін да беларускай мовы, маўленча-камунікатыўных і агульнанавучэбных уменняў і навыкаў, пазнаваўчага інтарэсу, маральна-этычных якасцей, звязаных з захаваннем правіл і прынцыпаў зносін. Электронны вучэбна-метадычны комплекс мае на мэце садзейнічаць набыванню студэнтамі тэарэтычных ведаў і практычных уменняў арганізацыі працэсу моўнай адукацыі ў пачатковых класах, кіравання пазнавальнай і камунікатыўнай дзейнасцю навучэнцаў на ўроках беларускай мовы.

У склад электроннага вучэбна-метадычнага комплексу ўключаны наступныя раздзелы: тэарэтычны (тэматыка і план лекцый, азначэнні асноўных паняццяў і катэгорый, пералік пытанняў для самастойнага разгляду), практычны (матэрыялы практычных і лабараторных заняткаў; заданні для кіруемай самастойнай работы студэнтаў), кантролю ведаў (пытанні да экзамену), дапаможны (вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці 1-01 02 01 Пачатковая адукацыя; пералік вучэбных выданняў, рэкамендаваных для вывучэння дысцыпліны).

У тэарэтычным раздзеле звернута ўвага на такія важныя паняцці лінгваметодыкі як падыходы да навучання, заканамернасці авалодання мовай, прыватнаметадычныя прынцыпы вывучэння розных раздзелаў курса беларускай мовы, эфектыўныя метады і прыёмы навучання асновам фанетыкі і графікі, элементам лексікалогіі, марфемнаму складу слова і элементам словаўтварэння, марфалогіі, арфаграфіі, сінтаксісу і пунктуацыі на I ступені агульнай сярэдняй адукацыі. Прыведзены пералік заданняў кіруемай самастойнай работы студэнтаў па тэме лекцыйных заняткаў «Мэты і змест моўнай адукацыі».

У практычным раздзеле прадстаўлены пытанні для разгляду і абмеркавання на практычных і лабараторных занятках, заданні, звязаныя з аналізам вучэбных праграм і падручнікаў, з распрацоўкай фрагментаў і канспектаў урокаў па беларускай мове ў пачатковых класах. Там жа змешчаны матэрыялы, якія дапамогуць арганізаваць самастойную работу студэнтаў і сфарміраваць у іх прафесійна-метадычныя ўменні ў арганізацыі працэсу моўнай адукацыі.

Раздзел кантролю ведаў утрымлівае матэрыялы, якія дапамогуць студэнтам дзённай і завочнай форм атрымання адукацыі падрыхтавацца да прамежкавай атэстацыі.

Дапаможны раздзел змяшчае вучэбную праграму па вучэбнай дысцыпліне «Методыка выкладання беларускай мовы» і пералік літаратурных крыніц, якія могуць быць выкарыстаны пры падрыхтоўцы да лекцыйных, практычных і лабараторных заняткаў.

ТЭАРЭТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ

Лекцыйныя заняткі № 1. Методыка выкладання беларускай мовы як навука

План лекцыі

1. *Прадмет, змест, задачы, фундаментальныя паняцці і катэгорыі методыкі выкладання беларускай мовы.*
2. *Сувязь методыкі беларускай мовы з іншымі навукамі.*
3. *Метады даследавання ў методыцы выкладання беларускай мовы.*

1. *Прадмет методыкі выкладання беларускай мовы* – працэс навучання школьнікаў мове (*распрацоўка тэхналогіі навучання*) і даследаванне заканамернасцяў засваення мовы.

Змест методыкі пачатковага навучання беларускай мове:

- Методыка вывучэння асноў фанетыкі і графікі.
- Методыка вывучэння элементаў лексікалогіі.
- Методыка вывучэння марфемнага складу слова.
- Методыка вывучэння элементаў марфалогіі.
- Методыка вывучэння элементаў сінтаксісу і пунктуацыі.
- Асаблівасці вывучэння беларускай мовы ў школах з рускай мовай навучання.

Фундаментальныя паняцці і катэгорыі методыкі выкладання беларускай мовы: мэты і змест моўнай адукацыі, падыходы да навучання, заканамернасці авалодання мовай, прынцыпы навучання, метады, прыёмы і формы навучання, адукацыйныя тэхналогіі.

2. Тэарэтычнымі асновамі методыкі мовы з'яўляюцца філасофія, логіка, лінгвістыка, педагогіка, псіхалогія.

Філасофія забяспечвае метадалагічныя асновы методыкі, разуменне мэт і задач навучання мове.

Логіка прадвызначае шляхі фарміравання лінгвістычных паняццяў.

Лінгвістыка дапамагае вызначыць змест школьнага курса беларускай мовы.

Дыдактыка вызначае асноўныя заканамернасці працэсу навучання беларускай мове.

Узроставая псіхалогія раскрывае псіхалагічныя асаблівасці малодшых школьнікаў, асаблівасці іх мыслення, памяці, успрымання, уяўлення. Педагагічная псіхалогія даследуе працэс фарміравання пазнавальнай дзейнасці, засваення ведаў, уменняў і навыкаў, фарміравання асобы вучня.

3. Методыка выкладання беларускай мовы мае сваю тэхналогію даследавання, свае метады.

Структура педагагічнага даследавання.

- Вызначэнне актуальнай праблемы, аб'екта і прадмета даследавання.
- Фармулёўка гіпотэзы, абгрунтаванне канцэпцыі.
- Распрацоўка метадыкі.
- Правядзенне эксперыменту.
- Аналіз вынікаў.
- Вывады.

Метады даследавання:

- метады тэарэтычнага пошуку;
- метады даследавання педагагічнага працэсу;
- эксперымент (пошукавы, канстатуючы, навучальны, кантрольны);
- метады матэматычнай статыстыкі.

Літаратура

1. Методика обучения русскому языку и литературному чтению : учебник и практикум для вузов / Т. И. Зиновьева [и др.] ; под редакцией Т. И. Зиновьевой. – М. : Издательство Юрайт, 2023. – 468 с.
2. Методика преподавания русского языка в начальных классах : учеб. пособие / М. Р. Львов, В. Г. Горецкий, О. В. Сосновская. – 2-е изд., испр. – М.: Изд. центр «Академия» 2002. – 464 с.
3. Методыка выкладання беларускай мовы і літаратурнага чытання ў пачатковых класах : вучэб. дапам. / Н. М. Антановіч [і інш.] ; пад рэд. М. Г. Яленскага. – Мінск : Выш. шк., 2019. – 263 с.

Лекцыйныя заняткі № 2. Методыка вывучэння асноў фанетыкі і графікі

План лекцыі

- 1. Адукацыйнае і практычнае значэнне вывучэння фанетыкі і графікі.**
- 2. Прыватнаметадычныя прынцыпы вывучэння фанетыкі і графікі.**
- 3. Задачы і змест вывучэння раздзела «Гукі і літары» ў 2 класе.**
- 4. Метады і прыёмы вывучэння фанетыкі і графікі.**

1. Работа па фарміраванні ў вучняў фанетычных і графічных ведаў, уменняў і навыкаў – найважнейшая часткай пачатковага курса мовы. Ад яе паспяховасці залежыць узровень культуры вуснага і пісьмовага маўлення навучэнцаў.

Фанетычныя веды складаюць аснову правільнага вымаўлення слоў; без апоры на фанетычныя веды немагчыма выпрацаваць арфаграфічныя ўменні і навыкі; фанетычныя веды неабходныя для свядомага інтанавання сказаў;

веданне гукавога складу слова неабходна для ўсведамлення яго лексічнага значэння.

2. Вывучэння асноў фанетыкі і графікі павінна абавязвацца на наступныя *прыватнаметадычныя прынцыпы*:

- апора на фанематычны слых саміх вучняў;
- разгляд гука ў марфеме;
- супастаўленне гукаў і літар.

3. *Задачы вывучэння раздзела «Гукі і літары» ў 2 класе.*

• Фарміраванне першапачатковых ведаў пра фанетычную сістэму беларускай мовы.

- Засваенне арфаэпічных нормаў беларускай мовы.
- Засваенне асаблівасцей беларускай графікі.
- Фарміраванне арфаграфічных навыкаў.

Пры вывучэнні раздзела «Гукі і літары» ў 2 класе навучэнцы набываюць фанетычныя і графіка-арфаграфічныя ведаў, у вучняў фарміруюцца фанетычныя, арфаэпічныя, графіка-арфаграфічныя ўменні.

4. Асноўнымі метадамі ўдасканалення артыкуляцыйнага навыку і фанематычнага слыху навучэнцаў з'яўляюцца *актыўнае слуханне і імітацыя*.

Пры станаўленні вымаўленчых навыкаў чаргуюцца харавая і індывідуальная формы работы.

Слыхавыя і вымаўленчыя навыкі ўдасканальваюцца праз чытанне ўслых, выкананне фанетычных зарадак.

Пры арганізацыі работы над фанетычнымі з'явамі ў пачатковых класах актыўна выкарыстоўваецца прыём супрацьпастаўлення.

Акрамя таго, шырока прымяняюцца *аналітычныя і рэпрадуктыўныя* фанетычныя практыкаванні.

Як практыкаванне аналітычнага характару выступае фанетычны разбор у дзвюх яго разнавіднасцях – гукавы і гука-літарны.

Літаратура

1. Методика обучения русскому языку и литературному чтению : учебник и практикум для вузов / Т. И. Зиновьева [и др.] ; под редакцией Т. И. Зиновьевой. – М. : Издательство Юрайт, 2023. – 468 с.

2. Методика преподавания русского языка в начальных классах : учеб. пособие / М. Р. Львов, В. Г. Горецкий, О. В. Сосновская. – 2-е изд., испр. – М.: Изд. центр «Академия» 2002. – 464 с.

3. Методыка выкладання беларускай мовы і літаратурнага чытання ў пачатковых класах : вучэб. дапам. / Н. М. Антановіч [і інш.] ; пад рэд. М. Г. Яленскага. – Мінск : Выш. шк., 2019. – 263 с.

4. Свірыдзенка, В. І. Беларуская мова. План-канспект урокаў. 2 клас / В. І. Свірыдзенка. – Мінск: Аверсэв, 2022. – 272 с.

Лекцыйныя заняткі № 3. Методыка вывучэння элементаў лексікалогіі

План лекцыі

1. *Значэнне вывучэння элементаў лексікалогіі ў пачатковых класах.*
2. *Прыватнаметадычныя прынцыпы вывучэння элементаў лексікалогіі.*
3. *Задачы і змест вывучэння тэмы «Значэнне слова» ў пачатковых класах.*
4. *Метады і прыёмы вывучэння элементаў лексікалогіі.*

1. У працэсе засваення значэнняў слоў вучні ўсведамляюць паняцці, уласцівыя роднай мове.

Дакладнае веданне лексічнага значэння слова – важная ўмова фарміравання граматычных і арфаграфічных навыкаў.

Пры вывучэнні элементаў лексікалогіі адбываецца мэтанакіраванае ўзбагачэнне слоўнікавага запасу навучэнцаў.

2. Вывучэння элементаў лексікалогіі павінна абапірацца на наступныя прыватнаметадычныя прынцыпы:

- сістэмны;
- кантэкстны;
- лексіка-граматычны;
- функцыянальна-семантычны;
- тэматычны.

3. *Задачы вывучэння тэмы «Значэнне слова» ў пачатковых класах.*

• Фарміраванне першапачатковых ведаў пра лексічную сістэму беларускай мовы.

- Узбагачэнне і актывізацыя слоўнікавага запасу навучэнцаў.
- Выпрацоўка ўменняў працы з тлумачальным слоўнікам.

Пры вывучэнні тэмы «Значэнне слова» ў пачатковых класах навучэнцы набываюць першапачатковыя лексічныя веды, у вучняў фарміруюцца лексічныя ўменні.

4. Асноўны метады працы пры вывучэнні элементаў лексікалогіі ў пачатковых класах – метады практыкаванняў. Лексічныя практыкаванні накіраваны на ўсведамленне сутнасці лексікалагічных паняццяў і на фарміраванне лексічных уменняў.

Пры вывучэнні тэмы «Значэнне слова» шырока выкарыстоўваюцца наглядныя метады. Славесная нагляднасць прымяняецца для арганізацыі назіранняў над выкарыстаннем лексічных з'яў у кантэксце, для развіцця цікавасці да незнаёмых слоў. Зрокавая нагляднасць выкарыстоўваецца для тлумачэння значэнняў незразумелых слоў, размежавання розных значэнняў

мнагазначных слоў, стварэння выказванняў вучняў з выкарыстаннем пэўных лексем.

Літаратура

1. Методика обучения русскому языку и литературному чтению : учебник и практикум для вузов / Т. И. Зиновьева [и др.] ; под редакцией Т. И. Зиновьевой. – М. : Издательство Юрайт, 2023. – 468 с.
2. Методика преподавания русского языка в начальных классах : учеб. пособие / М. Р. Львов, В. Г. Горецкий, О. В. Сосновская. – 2-е изд., испр. – М.: Изд. центр «Академия» 2002. – 464 с.
3. Методыка выкладання беларускай мовы і літаратурнага чытання ў пачатковых класах : вучэб. дапам. / Н. М. Антановіч [і інш.] ; пад рэд. М. Г. Яленскага. – Мінск : Выш. шк., 2019. – 263 с.
4. Свірыдзенка, В. І. Беларуская мова. План-канспект урокаў. 2 клас / В. І. Свірыдзенка. – Мінск: Аверсэв, 2022. – 272 с.
5. Свірыдзенка, В. І. Беларуская мова ў 3 класе : вучэб.-метад. дапам. для настаўнікаў устаноў агул. сярэд. адукацыі з беларус. і рус. мовамі навучання / В. І. Свірыдзенка. – Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2018. – 239 с.

Лекцыйныя заняткі № 4. Методыка вывучэння марфемнага складу слова і элементаў словаўтварэння

План лекцыі

1. *Значэнне вывучэння марфемнага складу слова ў пачатковых класах.*
2. *Прыватнаметадычныя прынцыпы вывучэння марфемнага складу слова.*
3. *Задачы і змест вывучэння тэмы «Склад слова» ў пачатковых класах.*
4. *Метады і прыёмы вывучэння марфемнага складу слова.*

1. Пры знаёмстве з марфемным складам слоў навучэнцы авалодваюць адным са спосабаў раскрыцця лексічнага значэння слоў; усведамляюць асноўную крыніцу папаўнення мовы новымі словамі; пашыраюць веды пра навакольны свет; авалодваюць уменнямі дакладна ўжываць у маўленні словы рознай марфемнай будовы; набываюць веды і ўменні, неабходныя для фарміравання навыкаў правапісу марфем; развіваюць разумовыя здольнасці.

2. Вывучэння марфемнага складу слова павінна абапірацца на наступныя *прыватнаметадычныя прынцыпы:*

- структурна-словаўтваральны;
- лексіка-словаўтваральны;

- матывацыйны.
- 3. *Задачы вывучэння тэмы «Склад слова» ў пачатковых класах.*
- Фарміраванне першапачатковых ведаў па марфеміцы.
- Падрыхтоўка вучняў да разумення асаблівасцей утварэння назоўнікаў, прыметнікаў і дзеясловаў.
- Развіццё ўяўленняў пра ўзаемасувязь паміж лексічным значэннем слова і яго марфемным складам.
- Выпрацоўка навыкаў правапісу марфем.
- Развіццё разумовых здольнасцей навучэнцаў.

Пры вывучэнні тэмы «Склад слова» ў пачатковых класах навучэнцы набываюць першапачатковыя веды па марфеміцы і правапісе марфем, у вучняў фарміруюцца аналітыка-сінтэтычныя і арфаграфічныя ўменні.

4. Пры вывучэнні марфемнага складу слова выкарыстоўваюцца наступныя метады працы: паведамленне настаўніка, з'яўшчыная гутарка, моўны аналіз (марфемны, частковы словаўтваральны), моўнае канструяванне (складанне слоў з прапанаваных марфем; складанне гнёздаў аднакаранёвых слоў; утварэнне форм слоў), наглядныя метады, метады практыкаванняў.

Сярод практыкаванняў найбольш эфектыўнымі з'яўляюцца размежаванне форм слоў і аднакаранёвых слоў, групоўка слоў, лексіка-словаўтваральны аналіз тэксту, замена разгорнутага тлумачэння лексічнага значэння слова падборам роднаснага слова; складанне сказаў з аднакаранёвымі словамі; словаўтваральныя заданні.

Літаратура

1. Методика обучения русскому языку и литературному чтению : учебник и практикум для вузов / Т. И. Зиновьева [и др.] ; под редакцией Т. И. Зиновьевой. – М. : Издательство Юрайт, 2023. – 468 с.
2. Методика преподавания русского языка в начальных классах : учеб. пособие / М. Р. Львов, В. Г. Горецкий, О. В. Сосновская. – 2-е изд., испр. – М.: Изд. центр «Академия» 2002. – 464 с.
3. Методыка выкладання беларускай мовы і літаратурнага чытання ў пачатковых класах : вучэб. дапам. / Н. М. Антановіч [і інш.] ; пад рэд. М. Г. Яленскага. – Мінск : Выш. шк., 2019. – 263 с.
4. Свірыдзенка, В. І. Беларуская мова ў 3 класе : вучэб.-метадыч. дапам. для настаўнікаў устаноў агул. сярэд. адукацыі з беларус. і рус. мовамі навучання / В. І. Свірыдзенка. – Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2018. – 239 с.
5. Свірыдзенка, В. І. Беларуская мова ў 4 класе : вучэб.-метадыч. дапам. для настаўнікаў устаноў агул. сярэд. адукацыі з беларус. і рус. мовамі навучання / В. І. Свірыдзенка. – Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2020. – 224 с.

Лекцыйныя заняткі № 5. Методыка вывучэння марфалогіі

План лекцыі

1. *Значэнне вывучэння марфалогіі.*
2. *Прыватнаметадычныя прынцыпы вывучэння марфалогіі.*
3. *Задачы і змест вывучэння тэмы «Часціны мовы» ў пачатковых класах.*
4. *Метады і прыёмы вывучэння марфалогіі.*

1. Без выпрацоўкі ўменняў адносіць словы да пэўнай часціны мовы, змяняць іх немагчыма сфарміраваць граматычны лад маўлення навучэнцаў, развіць іх арфаграфічную пісьменнасць. Вывучэнне часцін мовы спрыяе ўзбагачэнню і ўдакладненню слоўніка вучняў, фарміраванню іх маўленчай культуры. Вывучэнне марфалогіі садзейнічае кагнітыўнаму развіццю асобы.

2. Вывучэння марфалогіі ў пачатковых класах павінна абапірацца на наступныя *прыватнаметадычныя прынцыпы*:

- лексіка-граматычны;
- парадыгматычны;
- марфалага-сінтаксічны.

3. *Задачы вывучэння тэмы «Часціны мовы» ў пачатковых класах.*

- Фарміраванне першапачатковых ведаў па марфалогіі: часціны мовы, іх змяненне.

- Знаёмства з функцыянальнымі магчымасцямі вывучаемых часцін мовы.

- Засваенне форм словазмянення вывучаемых часцін мовы.

- Выпрацоўка першапачатковых навыкаў правапісу прыназоўнікаў, канчаткаў назоўнікаў, прыметнікаў, дзеясловаў.

- Развіццё граматычнага ладу маўлення навучэнцаў.

Пры вывучэнні тэмы «Часціны мовы» ў пачатковых класах навучэнцы набываюць першапачатковыя веды па марфалогіі і правапісе часцін мовы, у вучняў фарміруюцца марфалагічныя і арфаграфічныя ўменні.

4. Пры вывучэнні марфалогіі выкарыстоўваюцца наступныя метады працы: паведамленне настаўніка, эўрыстычная гутарка, моўны аналіз (марфалагічны аналіз назоўніка, прыметніка, дзеяслова, займенніка), моўнае канструяванне (утварэнне форм слоў; утварэнне словазлучэнняў і сказаў розных тыпаў з прапанаванымі назоўнікамі, прыметнікамі, займеннікамі, дзеясловамі, прыназоўнікамі), наглядныя метады, метады практыкаванняў.

Сярод марфалагічных практыкаванняў найбольш эфектыўнымі з'яўляюцца апазнаванне часціны мовы, вылучэнне яе граматычных прымет; падбор слоў пэўнай часціны мовы, утварэнне указаных форм слова, размежаванне амаформаў, групоўка слоў, складанне і запаўненне табліц.

Для размежавання часцін мовы, іх граматычных форм выкарыстоўваюцца прыёмы супастаўлення, падстаноўкі. Пры вывучэнні граматычных катэгорый розных часцін мовы прымяняюцца прыёмы аналізу, сінтэзу, класіфікацыі, абагульнення. Для выпрацоўкі ў вучняў уменняў ужываць назоўнікі, прыметнікі, дзеясловы, займеннікі ў маўленні выкарыстоўваюцца прыёмы замены, трансфармацыі.

Літаратура

1. Методика обучения русскому языку и литературному чтению : учебник и практикум для вузов / Т. И. Зиновьева [и др.] ; под редакцией Т. И. Зиновьевой. – М. : Издательство Юрайт, 2023. – 468 с.
2. Методика преподавания русского языка в начальных классах : учеб. пособие / М. Р. Львов, В. Г. Горецкий, О. В. Сосновская. – 2-е изд., испр. – М.: Изд. центр «Академия» 2002. – 464 с.
3. Методыка выкладання беларускай мовы і літаратурнага чытання ў пачатковых класах : вучэб. дапам. / Н. М. Антановіч [і інш.] ; пад рэд. М. Г. Яленскага. – Мінск : Выш. шк., 2019. – 263 с.
4. Свірыдзенка, В. І. Беларуская мова. План-канспект урокаў. 2 клас / В. І. Свірыдзенка. – Мінск: Аверсэв, 2022. – 272 с.
5. Свірыдзенка, В. І. Беларуская мова ў 3 класе : вучэб.-метад. дапам. для настаўнікаў устаноў агул. сярэд. адукацыі з беларус. і рус. мовамі навучання / В. І. Свірыдзенка. – Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2018. – 239 с.
6. Свірыдзенка, В. І. Беларуская мова ў 4 класе : вучэб.-метад. дапам. для настаўнікаў устаноў агул. сярэд. адукацыі з беларус. і рус. мовамі навучання / В. І. Свірыдзенка. – Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2020. – 224 с.

Лекцыйныя заняткі № 6. Методыка навучання арфаграфіі

План лекцыі

1. *Задачы і змест навучання арфаграфіі.*
2. *Прынцыпы навучання арфаграфіі.*
3. *Арфаграфічны навык, умовы яго фарміравання.*
4. *Развіццё арфаграфічнай зоркасці.*
5. *Віды арфаграфічных практыкаванняў і методыка іх правядзення.*

1. Асноўнай мэтай навучання арфаграфіі ў пачатковых класах з’яўляецца фарміраванне ў навучэнцаў арфаграфічнай пісьменнасці.

Для дасягнення гэтай мэты важна вырашыць наступныя задачы:

- пазнаёміць вучняў з асноўнымі арфаграфічнымі паняццямі;
- сфарміраваць арфаграфічныя ўменні і навыкі;

- навучыць пісаць слоўнікавыя словы;
- сфарміраваць уменне карыстацца арфаграфічным слоўнікам.

Вучні пачатковых класаў засвойваюць напісанні, заснаваныя на розных прынцыпах беларускай арфаграфіі:

- **фанетычным** (правапіс **о, э – а; е, ё – я**; падоўжаных зычных; галосных пасля зацвярдзелых зычных; **ў; т – ц; д – дз**; прыставак на **з-, с-**; раздзяляльнага мяккага знака; апострафа);
- **марфалагічным** (правапіс парных звонкіх і глухіх зычных; прыставак на **б-, д-**);
- **традыцыйным** (правапіс вялікай літары; **У** (складовага) у пачатку ўласных назваў; **е ў** першым складзе перад націскам у словах неславянскага паходжання);
- **лексіка-марфалагічным** (правапіс прыназоўнікаў з назоўнікамі і займеннікамі; прыставак са словамі; **не** з дзеясловамі);
- **семантычным, сінтаксічным і дыферэнцыйным** (напісанне вялікай літары ў пачатку сказа, у словах-амонімах).

2. Навучанне арфаграфіі павінна абапірацца на наступныя прыватнаметадычныя прынцыпы:

агульныя:

- 1) апора на сувязь вывучэння арфаграфіі з вывучэннем граматыкі і фанетыкі;
- 2) апора на апазнавальныя прыметы арфаграм;
- 3) прынцып уліку асаблівасцей рускай арфаграфіі пры навучанні беларускаму правапісу;

прыватныя:

- 1) прынцып супастаўлення гукаў слабай пазіцыі з гукамі моцнай пазіцыі ў пэўнай марфеме;
- 2) прынцып супастаўлення гука і яго фанетычнага акружэння;
- 3) прынцып супастаўлення ўласнага імя і ўласнага наймення і агульнага імя;
- 4) прынцып супастаўлення слова і структуры слова;
- 5) прынцып супастаўлення часціны мовы і члена сказа;
- 6) прынцып апоры на складовы састаў слова.

3. *Арфаграфічны навык* – гэта аўтаматызаваны кампанент свядомай маўленчай дзейнасці чалавека ва ўмовах працякання яе ў пісьмовай форме.

Арфаграфічны навык – складаны навык. Ён выпрацоўваецца ў працэсе працяглых практыкаванняў і заснаваны на больш простых навыках і ўменнях, такіх, як навык пісьма (аўтаматызаванае напісанне літар), уменне аналізаваць слова з фанетычнага боку (мэтанакіраваны гука-літарны і складовы аналіз), уменне ўстанаўліваць марфемны склад слова і знаходзіць у слове арфаграму,

якая патрабуе праверкі, уменне падвесці арфаграму пад адпаведнае ёй правіла і інш.

У фарміраванні арфаграфічнага навыку вылучаюць знаёмства з арфаграмай і яе апазнавальнымі прыметамі, разуменне сутнасці і запамінанне спосабу арфаграфічнага дзеяння, фарміраванне арфаграфічнага ўмення і яго аўтаматызацыю.

Умовы фарміравання арфаграфічнага навыку:

- перад тым, як пачаць выпрацоўваць пэўны арфаграфічны навык, важна дакладна вызначыць, якія веды і ўменні складаюць яго падмурак, якімі прыватнымі аперацыямі павінен авалодаць вучань, у якія ўзаемадзеянні павінны ўступіць гэтыя прыватныя аперацыі паміж сабой і чаму;
- вялікае значэнне для фарміравання арфаграфічнага навыку мае сістэма практыкаванняў;
- для фарміравання навыку важнай умовай з'яўляецца папярэджанне і выпраўленне арфаграфічных памылак.

4. Арфаграфічная зоркасць – гэта здольнасць хутка знаходзіць у прызначаным для запісу або напісаным тэксце арфаграмы і вызначаць іх тыпы. Неразвітая арфаграфічная зоркасць – адна з прычын памылак у пісьмовых работах вучняў.

Пры сістэматычнай трэніроўцы зоркасць аўтаматызуецца і становіцца часткай арфаграфічнага навыку.

Арфаграфічная зоркасць развіваецца ў працэсе выканання розных практыкаванняў, накіраваных на зрокавае, слыхавое, артыкуляцыйнае, маторнае ўспрыманне і запамінанне арфаграфічнага матэрыялу.

5. Для выпрацоўкі арфаграфічнага навыку выкарыстоўваюцца практыкаванні, накіраваныя на: а) развіццё арфаграфічнай зоркасці; б) авалоданне аперацыямі, якія забяспечваюць прымяненне правіла; в) устанаўленне сувязі паміж прыватнымі аперацыямі; г) удакладненне для вучняў сутнасці і фармулёўкі правіла.

Да арфаграфічных практыкаванняў адносяцца: спісванне, дыктант, арфаграфічны разбор, свабоднае або самастойнае пісьмо (падбор уласных прыкладаў, пераказ і інш.), карэктурна тэксту (выпраўленне памылак).

Спісванне – від арфаграфічных практыкаванняў, які прадугледжвае перадачу ў пісьмовай форме зрокава ўспрымаемага у момант запісу слова, сказа, тэксту.

Віды спісвання: з рукапіснага ці з друкаванага тэксту; ускладненае ці няўскладненае; навучальнае ці кантрольнае.

Дыктант – від арфаграфічных практыкаванняў, сутнасць якога для вучняў заключаецца ў запісе ўспрымаемага на слых сказа, слова, тэксту.

Віды дыктантаў: са зменай тэксту ці без змены тэксту; навучальны ці кантрольны (з граматычным заданнем ці без яго); папярэджальны, тлумачальны,

каменціраваны, «Правяраю сябе», выбарачны, свабодны, творчы, пісьмо па памяці (самадыктант).

Літаратура

1. Антановіч, Н. М. Навучанне арфаграфіі ў пачатковых класах: вучэбна-метадычны дапаможнік для настаўнікаў устаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларус. і рус. мовамі навучання / Н. М. Антановіч. – Мінск : Нар. асвета, 2021. – 204 с.
2. Методика обучения русскому языку и литературному чтению : учебник и практикум для вузов / Т. И. Зиновьева [и др.] ; под редакцией Т. И. Зиновьевой. – М. : Издательство Юрайт, 2023. – 468 с.
3. Методика преподавания русского языка в начальных классах : учеб. пособие / М. Р. Львов, В. Г. Горецкий, О. В. Сосновская. – 2-е изд., испр. – М.: Изд. центр «Академия» 2002. – 464 с.
4. Методыка выкладання беларускай мовы і літаратурнага чытання ў пачатковых класах : вучэб. дапам. / Н. М. Антановіч [і інш.] ; пад рэд. М. Г. Яленскага. – Мінск : Выш. шк., 2019. – 263 с.

Лекцыйныя заняткі № 7. Методыка вывучэння сінтаксісу і пунктуацыі ў пачатковых класах

План лекцыі

1. *Значэнне вывучэння сінтаксісу і пунктуацыі ў пачатковых класах.*
2. *Прыватнаметадычныя прынцыпы вывучэння сінтаксісу і пунктуацыі.*
3. *Задачы і змест вывучэння раздзела «Сказ» ў пачатковых класах.*
4. *Метады і прыёмы вывучэння сінтаксісу і пунктуацыі.*

1. Асэнсаванне вучнямі заканамернасцяў злучэння слоў дапамагае зразумець сувязі, якія існуюць у структуры мовы. Авалоданне нормаў спалучальнасці лексем спрыяе ўзбагачэнню слоўніка вучняў, развіццю іх звязнага маўлення. Для забеспячэння маўленчага аспекту пры працы з усімі раздзелаў школьнага курса беларускай мовы яны вывучаюцца на сінтаксічнай аснове. Сказ выступае ў якасці асноўнай адзінкі маўлення, на аснове якой вучні пачатковых класаў усведамляюць ролю ў мове слоў розных часцін мовы. Вывучэнне элементаў пунктуацыі спрыяе навучанню дзяцей дакладнасці перадачы і правільнасці ўспрымання думкі, аформленай пісьмова.

2. Вывучэнне сінтаксісу і пунктуацыі ў пачатковых класах павінна абапірацца на наступныя *прыватнаметадычныя прынцыпы*:

- інтанацыйны;

- марфолога-сінтаксічны;
 - сэнсавы;
 - навучання пунктуацыі ва ўзаемасувязі з сінтаксісам.
3. *Задачы вывучэння раздзела «Сказ» у пачатковых класах.*

- Фарміраванне першапачатковых ведаў пра сказ як асноўную сінтаксічную адзінку.

- Знаёмства з функцыянальнымі магчымасцямі сказаў розных тыпаў.
- Навучанне пабудове і афармленню на пісьме простых сказаў.
- Развіццё інтанацыйных навыкаў, граматычнага ладу маўлення навучэнцаў.

- Выпрацоўка пунктуацыйных навыкаў.

Пры вывучэнні раздзела «Сказ» у пачатковых класах навучэнцы набываюць першапачатковыя сінтаксічныя і пунктуацыйныя веды, у вучняў фарміруюцца сінтаксічныя і пунктуацыйныя ўменні.

4. Пры вывучэнні элементаў сінтаксісу і пунктуацыі ў пачатковых класах выкарыстоўваюцца звычайныя гутарка, моўны аналіз (сінтаксічны і пунктуацыйны аналіз сказа), моўнае канструяванне (утварэнне словазлучэнняў, сказаў, тэкстаў розных тыпаў), камунікатыўныя метады, метады практыкаванняў.

Сярод сінтаксічных і пунктуацыйных практыкаванняў найбольш эфектыўнымі з'яўляюцца размежаванне сінтаксічных канструкцый розных відаў, вызначэнне структуры прапанаванай сінтаксічнай канструкцыі, складанне схем сказаў, складанне сказаў па схемах, складанне сказаў узанага тыпу і правільнае афармленне іх на пісьме, выразнае чытанне сказаў, тлумачэнне пастаноўкі знакаў прыпынку ў сказе, ускладненае і няўскладненае спісванне, навучальныя дыктанты розных відаў.

У працэсе вывучэння элементаў сінтаксісу і пунктуацыі шырока выкарыстоўваюцца наступныя прыёмы: аналіз, сінтэз, параўнанне, замена, групоўка і абагульненне, алгарытмізацыя.

Літаратура

1. Методика обучения русскому языку и литературному чтению : учебник и практикум для вузов / Т. И. Зиновьева [и др.] ; под редакцией Т. И. Зиновьевой. – М. : Издательство Юрайт, 2023. – 468 с.

2. Методика преподавания русского языка в начальных классах : учеб. пособие / М. Р. Львов, В. Г. Горецкий, О. В. Сосновская. – 2-е изд., испр. – М.: Изд. центр «Академия» 2002. – 464 с.

3. Методыка выкладання беларускай мовы і літаратурнага чытання ў пачатковых класах : вучэб. дапам. / Н. М. Антановіч [і інш.] ; пад рэд. М. Г. Яленскага. – Мінск : Выш. шк., 2019. – 263 с.

4. Свірыдзенка, В. І. Беларуская мова. План-канспект урокаў. 2 клас / В. І. Свірыдзенка. – Мінск: Аверсэв, 2022. – 272 с.

5. Свірыдзенка, В. І. Беларуская мова ў 3 класе : вучэб.-метадыч. дапам. для настаўнікаў устаноў агул. сярэд. адукацыі з беларус. і рус. мовамі навучання / В. І. Свірыдзенка. – Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2018. – 239 с.

6. Свірыдзенка, В. І. Беларуская мова ў 4 класе : вучэб.-метадыч. дапам. для настаўнікаў устаноў агул. сярэд. адукацыі з беларус. і рус. мовамі навучання / В. І. Свірыдзенка. – Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2020. – 224 с.

Лекцыйныя заняткі КСР. Мэты і змест пачатковай моўнай адукацыі

Узровень 1 (азнаямленне, разуменне)

На аснове вывучэння метадычнай літаратуры і нарматыўных дакументаў падрыхтаваць канспект лекцыі, у якім асвятліць наступныя пытанні:

- значэнне беларускай мовы ў сістэме агульнай сярэдняй адукацыі;
- месца беларускай мовы ў тыпавых вучэбных планах устаноў агульнай сярэдняй адукацыі;
- стратэгічная мэта моўнай адукацыі;
- крытэрыі, педагогічныя і лінгваметадычныя прынцыпы адбору зместу пачатковай моўнай адукацыі;
- пераемнасць і перспектывынасць у выкладанні беларускай мовы;
- адукацыйны стандарт пачатковай адукацыі як аснова распрацоўкі вучэбна-праграмнай дакументацыі, арганізацыі працэсу моўнай адукацыі і ажыццяўлення кантролю яе якасці.

Узровень 2 (прымяненне, аналіз)

На аснове вывучэння метадычнай літаратуры і нарматыўных дакументаў падрыхтаваць канспект лекцыі па адзначаных вышэй пытаннях.

Прааналізаваць стандарт пачатковай адукацыі і зрабіць канспект, у якім асвятліць наступныя пытанні:

- асноўныя патрабаванні да арганізацыі адукацыйнага працэсу пры вывучэнні вучэбнага прадмета «Беларуская мова»;
- асобныя і метапрадметныя патрабаванні да вынікаў асваення зместу адукацыйнай праграмы пачатковай адукацыі;
- прадметныя патрабаванні да вынікаў асваення зместу адукацыйнай праграмы пачатковай адукацыі па вучэбным прадмеце «Беларуская мова».

Узровень 3 (сінтэз, ацэнка)

На аснове вывучэння метадычнай літаратуры і нарматыўных дакументаў падрыхтаваць канспект лекцыі, зрабіць аналіз стандарту пачатковай адукацыі па адзначаных вышэй пытаннях. Параўнаць змест стандарту пачатковай адукацыі і вучэбнай праграмы па вучэбным прадмеце «Беларуская мова»; адзначыць, якія раздзелы адукацыйнага стандарту знаходзяць адлюстраванне ў кожным раздзеле вучэбнай праграмы.

ПРАКТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ

Практычныя заняткі № 1. Методыка выкладання беларускай мовы як навук

Мэта: сфарміраваць уяўленні пра метадалагічныя асновы методыкі выкладання беларускай мовы; пазнаёміць з асноўнымі паняццямі і катэгорыямі лінгваметодыкі, са структурай і метадамі лінгваметадычнага даследавання.

Абсталяванне: вучэбныя праграмы па вучэбным прадмеце «Беларуская мова» для 1–4 класаў, вучэбны дапаможнік «Методыка выкладання беларускай мовы і літаратурнага чытання ў пачатковых класах» (Н. М. Антановіч [і інш.] ; пад рэд. М. Г. Яленскага. Мінск : Выш. шк., 2019); электронны варыянт слоўніка «Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам)» (Э. Г. Азимов, А. Н. Щукин. М.: Издательство ИКАР, 2009).

Пытанні для разгляду і абмеркавання, практычныя заданні

1. Вылучэнне сувязей методыкі выкладання беларускай мовы з філасофіяй, логікай, мовазнаўствам, псіхалогіяй, педагогікай.
2. Аналіз вучэбных праграм з мэтай вылучэння і характарыстыкі сучасных тэарэтычных падыходаў да выкладання мовы.
3. Складанне тэзаўрусу асноўных паняццяў і катэгорый лінгваметодыкі.

Дамашняе заданне

Саставіць кластар асноўных паняццяў і катэгорый лінгваметодыкі або падрыхтавацца да правядзення віктарыны.

Практычныя заняткі № 2. Заканамернасці засваення мовы і прынцыпы навучання

Мэта: пазнаёміць з заканамернасцямі засваення беларускай мовы мовы, актуалізаваць веды пра агульнадыдактычныя прынцыпы і пазнаёміць з лінгвадыдактычнымі прынцыпамі навучання мове.

Абсталяванне: вучэбныя праграмы па вучэбным прадмеце «Беларуская мова» для 1–4 класаў, вучэбны дапаможнік «Методыка выкладання беларускай мовы і літаратурнага чытання ў пачатковых класах» (Н. М. Антановіч [і інш.] ; пад рэд. М. Г. Яленскага. Мінск : Выш. шк., 2019), вучэбны дапаможнік «Методыка выкладання беларускай мовы. Сучасная лінгвадыдактыка» (М. Г. Яленскі. Мінск : Адукацыя і выхаванне, 2005).

Праверка дамашняга задання

Прэзентацыя некалькімі студэнтамі складзеных кластараў.

Правядзенне віктарыны падрыхтаванымі студэнтамі

Пытанні для разгляду і абмеркавання, практычныя заданні

1. Знаёмства з заканамернасцямі засваення мовы, вылучанымі Л. П. Федарэнка, А. І. Негнявіцкай, А. М. Шахнаровічам, М. Г. Яленскім і інш.

2. Прыгадванне і тлумачэнне сутнасці агульнадыдактычных прынцыпаў навучання беларускай мове. Ілюстрацыя іх рэалізацыі ў змесце вучэбных дапаможнікаў па беларускай мове.

3. Знаёмства з лінгвадыдактычнымі прынцыпамі навучання мове. Ілюстрацыя іх рэалізацыі ў змесце вучэбных дапаможнікаў па беларускай мове.

Дамашняе заданне

Саставіць кластар прынцыпаў навучання беларускай мове (як першай і як другой).

Практычныя заняткі № 3. Метады і прыёмы навучання беларускай мове ў пачатковых класах

Мэта: актуалізаваць веды пра тыпалогію метадаў навучання, пазнаёміць з асноўнымі метадамі і прыёмамі навучання беларускай мове.

Абсталяванне: вучэбны дапаможнік «Методыка выкладання беларускай мовы і літаратурнага чытання ў пачатковых класах» (Н. М. Антановіч [і інш.] ; пад рэд. М. Г. Яленскага. Мінск : Выш. шк., 2019), вучэбны дапаможнік «Беларуская мова» для 2 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай мовай навучання і выхавання (аўтары Н. М. Антановіч, Н. У. Антонова), вучэбны дапаможнік «Беларуская мова» для 2 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з рускай мовай навучання і выхавання (аўтар В. І. Свірыдзенка).

Праверка дамашняга задання

Прэзентацыя некалькімі студэнтамі складзеных кластараў.

Пытанні для разгляду і абмеркавання, практычныя заданні

1. Прыгадванне вядомых студэнтам класіфікацый метадаў навучання.

2. Устанаўленне суадносін паміж метадамі і прыёмамі навучання.

3. Знаёмства з метадамі навучання беларускай мове. Раскрыццё іх сутнасці з апорай на змест вучэбных дапаможнікаў па беларускай мове.

4. Знаёмства з прыёмамі навучання беларускай мове. Ілюстрацыя іх прымянення пры вывучэнні раздзела «Гукі і літары» ў 2 класе.

Дамашняе заданне

Прагляд відэазапісу фрагмента ўрока па адной з тэм раздзела «Гукі і літары» на адзіным інфармацыйна-адукацыйным рэсурсе <https://eior.by> (кожны студэнт атрымлівае індывідуальнае заданне). Аналіз метадаў і прыёмаў навучання, выкарыстаных настаўнікам.

Практычныя заняткі № 4. Мэты і змест пачатковай моўнай адукацыі

Мэта: пазнаёміць з мэтай і зместам моўнай адукацыі на I ступені агульнай сярэдняй адукацыі.

Абсталёванне: стандарт пачатковай моўнай адукацыі, розныя складнікі ВМК па беларускай мове для 2–4 класаў.

Праверка дамашняга задання

Праверка канспектаў з вынікамі аналізу прагледжаных відэазапісаў фрагментаў урока.

Пытанні для разгляду і абмеркавання, практычныя заданні

1. Стратэгічная мэта моўнай адукацыі.
2. Крытэрыі, педагагічныя і лінгваметадычныя прынцыпы адбору зместу пачатковай моўнай адукацыі.
3. Аналіз стандарту пачатковай моўнай адукацыі, вылучэнне прадметных вынікаў асваення зместу адукацыйнай праграмы пачатковай адукацыі па вучэбным прадмеце «Беларуская мова»
4. Аналіз зместу вучэбных праграм па беларускай мове для ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай мовай навучання і выхавання: прынцыпы пабудовы, раздзелы, змест, патрабаванні да ведаў, уменняў і навыкаў навучэнцаў па гадах навучання
5. Знаёмства з асноўнымі і дадатковымі кампанентамі вучэбна-метадычнага комплексу па беларускай мове для 3 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання і выхавання.

Дамашняе заданне

Пазнаёміцца з асноўнымі і дадатковымі кампанентамі вучэбна-метадычнага комплексу па беларускай мове для 4 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання і выхавання. Запоўніць табліцу:

ВМК па беларускай мове для 4 класа:	
<i>асноўныя складнікі</i>	<i>прызначэнне</i>
1.	
2.	
3.	
<i>дадатковыя складнікі</i>	<i>прызначэнне</i>
4.	
...	
...	

Практычныя заняткі № 5. Асаблівасці пабудовы курса беларускай мовы ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі з рускай мовай навучання і выхавання

Мэта: пазнаёміць з асаблівасцямі пабудовы курса беларускай мовы на I ступені агульнай сярэдняй адукацыі ва ўстановах адукацыі з рускай мовай навучання; са зместам працы ў вусным, уступным і сістэматычным курсах беларускай мовы.

Абсталяванне: розныя складнікі ВМК па беларускай мове для 1–2 класаў устаноў агульнай сярэдняй адукацыі з рускай мовай навучання.

Праверка дамашняга задання

Праверка запаўнення табліц.

Пытанні для разгляду і абмеркавання, практычныя заданні

1. Аналіз зместу вучэбных праграм па беларускай мове для 1–2 класаў устаноў агульнай сярэдняй адукацыі з рускай мовай навучання і выхавання: раздзелы, змест, патрабаванні да ведаў, уменняў і навыкаў навучэнцаў па гадах навучання.

2. Аналіз вучэбнага дапаможніка па беларускай мове для 1 класаў устаноў агульнай сярэдняй адукацыі з рускай мовай навучання і выхавання аўтараў Н. У. Антонай, Г. А. Галяш: змест, тэматыка ўрокаў, асаблівасці арганізацыі працы ў вусным курсе.

3. Аналіз вучэбнага дапаможніка па беларускай мове для 2 класаў устаноў агульнай сярэдняй адукацыі з рускай мовай навучання і выхавання аўтара В. І. Свірыдзенка: змест уступнага курса, тэматыка ўрокаў у сістэматычным курсе, асаблівасці арганізацыі працы па папярэджанні інтэрферэнцыйных памылак навучэнцаў.

4. Распрацоўка фрагмента ўрока (тлумачэнне новага матэрыялу) ва ўступным курсе (праца ў групах).

Дамашняе заданне

1. Дапрацоўка канспектаў урокаў ва ўступным курсе.
2. Знаёмства з асноўнымі і дадатковымі кампанентамі вучэбна-метадычных комплексаў па беларускай мове для 1 і 2 класаў устаноў агульнай сярэдняй адукацыі з рускай мовай навучання і выхавання. Запаўненне табліц:

ВМК па беларускай мове для 1 класа:	
<i>асноўныя складнікі</i>	<i>прызначэнне</i>
1.	
2.	
3.	
<i>дадатковыя складнікі</i>	<i>прызначэнне</i>
4.	
...	
...	

ВМК па беларускай мове для 2 класа:	
<i>асноўныя складнікі</i>	<i>прызначэнне</i>
1.	
2.	
3.	
<i>дадатковыя складнікі</i>	<i>прызначэнне</i>
4.	
...	
...	

Практычныя заняткі № 6. Урок беларускай мовы

Мэта: пазнаёміць з тыпамі ўрокаў беларускай мовы, іх структурнымі кампанентамі, асаблівасцямі пабудовы ўрока ў залежнасці ад зместу, тэмы, этапаў навучання, падрыхтоўкі вучняў, патрабаваннямі да ўрокаў; пазнаёміць з нагляднымі дапаможнікамі, тэхнічнымі і электроннымі сродкамі навучання беларускай мове.

Абсталяванне: вучэбны дапаможнік «Методыка выкладання беларускай мовы і літаратурнага чытання ў пачатковых класах» (Н. М. Антановіч [і інш.] ; пад рэд. М. Г. Яленскага. Мінск : Выш. шк., 2019); камп'ютары або смартфоны.

Праверка дамашняга задання

Праверка запаўнення табліц.

Пытанні для разгляду і абмеркавання, практычныя заданні

1. Знаёмства са структурнымі кампанентамі ўрокаў рознага тыпу. Складанне схемы «Тыпы і структура ўрокаў».
2. Знаёмства з патрабаваннямі да ўрока беларускай мовы.
3. Знаёмства з электроннымі сродкамі навучання беларускай мове, змешчанымі на адукацыйных рэсурсах *eior.by*; <http://e-vedy.adu.by>.
4. Прагляд відэафрагмента ўрока беларускай мовы, змешчанага на адукацыйным рэсурсе *eior.by*. Вылучэнне наглядных дапаможнікаў, выкарыстаных настаўнікам на этапе тлумачэння новага матэрыялу.

Дамашняе заданне

Пазнаёміцца з дадатковымі матэрыяламі па беларускай мове, змешчанымі на адукацыйным рэсурсе <http://e-vedy.adu.by>. Распрацаваць этап урока замацавання новага матэрыялу па адной з тэм раздзела «Гукі і літары» ў 2 класе з выкарыстаннем дыдактычных гульняў, змешчаных на адукацыйнага рэсурсе <http://e-vedy.adu.by>.

Практычныя заняткі № 7. Кантрольна-ацэначная дзейнасць на ўроках беларускай мовы

Мэта: пазнаёміць з асаблівасцямі арганізацыі кантрольна-ацэначнай дзейнасці педагога і навучэнцаў ў працэсе навучання мове; фарміраваць умненне ацэньваць дзейнасць навучэнцаў на ўроках беларускай мовы.

Абсталяванне: Пастанова Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь «Об аттестации учащихся при освоении содержания образовательных программ общего среднего образования» (зацверджана 11.07.22); метадычныя указанні па арганізацыі кантролю і ацэнкі вынікаў вучэбнай дзейнасці навучэнцаў па вучэбных прадметах пры засваенні зместу адукацыйных праграм агульнай сярэдняй адукацыі, прымяненні норм ацэнкі вынікаў вучэбнай дзейнасці навучэнцаў па вучэбных прадметах (зацверджаны Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь 15.09.22); вучэбныя выданні для дыягностыкі вучэбных дасягненняў навучэнцаў па беларускай мове.

Праверка дамашняга задання

Правядзенне распрацаваных фрагментаў ўрокаў з выкарыстаннем ЭСН некалькімі студэнтамі. Аналіз і абмеркаванне праведзеных фрагментаў ўрокаў.

Пытанні для разгляду і абмеркавання, практычныя заданні

1. Аналіз і абмеркаванне зместу нарматыўнага дакумента «Об аттестации учащихся при освоении содержания образовательных программ общего среднего образования» (зацверджана 11.07.22).

2. Аналіз зместу наступных вучэбных выданняў:

- Зборнік дыктантаў па беларускай мове за перыяд навучання на I ступені агульнай сярэдняй адукацыі : дапам. для настаўнікаў агульнаадукац. устаноў з беларус. і рус. мовамі навучання / Н. У. Антонова, І. А. Буторына, Г. А. Гоўзіч, Л. Ф. Кузняцова, І. І. Паўлоўскі, В. І. Свірыдзенка. – Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2011. – 128 с.

- Свірыдзенка, В. І. Беларуская мова. Навучальныя пераказы : 2–4-я кл. : дапам. для настаўнікаў устаноў агул. сярэд. адукацыі з беларус. і рус. мовамі навучання / Н. У. Антонова, В. І. Свірыдзенка. – Мінск : Аверсэв, 2015. – 64 с.

- Свірыдзенка, В. І. Беларуская мова : 3-ці кл. : дыдакт. і дыягнаст. матэрыялы : дапам. для настаўнікаў устаноў агул. сярэд. адукацыі з беларус. і рус. мовамі навучання / В. І. Свірыдзенка. – Мінск : Пачатк. шк., 2018. – 64 с.

- Свірыдзенка, В. І. Беларуская мова : 4-ы кл. : дыдакт. і дыягнаст. матэрыялы : дапам. для настаўнікаў устаноў агул. сярэд. адукацыі з беларус. і рус. мовамі навучання / М. Г. Яленскі, В. І. Свірыдзенка. – Мінск : Пачатк. шк., 2018. – 128 с.

Дамашняе заданне

Пазнаёміцца са зместам метадычных указанняў па арганізацыі кантролю і ацэнкі вынікаў вучэбнай дзейнасці навучэнцаў па вучэбных прадметах пры засваенні зместу адукацыйных праграм агульнай сярэдняй адукацыі, прымяненні норм ацэнкі вынікаў вучэбнай дзейнасці навучэнцаў па вучэбных прадметах (зацверджаны Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь 15.09.22); скласці апорны канспект па матэрыялах другой главы дакумента (с. 4–20).

Практычныя заняткі № 8. Методыка вывучэння асноў фанетыкі і графікі

Мэта: пазнаёміць са зместам навучання фанетыцы і графіцы на I ступені агульнай сярэдняй адукацыі, з методыкай увядзення паняццяў гук, склад, націск, з асаблівасцямі фарміравання арфаграфічных навыкаў навучэнцаў пры вывучэнні асноў фанетыкі і графікі.

Абсталяванне: вучэбныя праграмы па беларускай мове (2 клас); вучэбны дапаможнік па беларускай мове для 2 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай мовай навучання (аўтары Н. М. Антановіч, Н. У. Антонова);

вучэбны дапаможнік па беларускай мове для 2 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з рускай мовай навучання (аўтар В. І. Свірыдзенка).

Праверка дамашняга задання

Узаемаправерка складзеных апорных канспектаў.

Пытанні для разгляду і абмеркавання, практычныя заданні

1. Параўнальна-супастаўляльны аналіз зместу раздзела «Гукі і літары» ў вучэбных праграмах для 2 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай мовай навучання і для ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з рускай мовай навучання.

2. Параўнальна-супастаўляльны аналіз зместу раздзелаў «Гукі і літары» ў вучэбных дапаможніках па беларускай мове для 2 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай мовай навучання (аўтары Н. М. Антановіч, Н. У. Антонова) і з рускай мовай навучання (аўтар В. І. Свірыдзенка).

3. Распрацоўка фрагмента ўрока па тэме «Галосныя гукі [о], [э] – [а]. Правапіс слоў з літарамі о, э – а» (этап тлумачэння новага матэрыялу)

Дамашняе заданне

Дапрацаваць канспект урока па тэме «Галосныя гукі [о], [э] – [а]. Правапіс слоў з літарамі о, э – а». Падрыхтавацца да яго правядзення.

Практычныя заняткі № 9. Методыка вывучэння элементаў лексікалогіі

Мэта: пазнаёміць са зместам навучання лексікалогіі на I ступені агульнай сярэдняй адукацыі, з методыкай знаёмства са значэннем слова, сінонімамі, антонімамі, са спосабамі папярэджання інтэрферэнцыйных памылак навучэнцаў пры выкарыстанні міжмоўных амонімаў.

Абсталяванне: вучэбная праграма па беларускай мове (3 клас); вучэбны дапаможнік па беларускай мове для 3 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання (аўтар В. І. Свірыдзенка).

Праверка дамашняга задання

Правадзенне ўрока па тэме «Галосныя гукі [о], [э] – [а]. Правапіс слоў з літарамі о, э – а» адным студэнтам. Аналіз і абмеркаванне праведзенага ўрока.

Пытанні для разгляду і абмеркавання, практычныя заданні

1. Аналіз зместу тэмы «Значэнне слова» вучэбнай праграмы для 3 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання.

2. Аналіз зместу тэмы «Значэнне слова» ў вучэбным дапаможніку па беларускай мове для 3 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і з рускай мовамі навучання (аўтар В. І. Свірыдзенка).

3. Распрацоўка фрагмента першага ўрока па тэме «Значэнне слова» (этап тлумачэння новага матэрыялу).

4. Вылучэнне прыёмаў працы над прамым і пераносным значэннем слова, сінонімамі, антонімамі ў працэсе засваення правапісу слоўнікавых слоў (*воблака, шчасце, гасцінец*).

Дамашняе заданне

Распрацаваць фрагмент урока па тэме «Словы, аднолькавыя па гучанні, розныя па значэнні» (этап тлумачэння новага матэрыялу). Падрыхтавацца да яго правядзення.

Практычныя заняткі № 10. Методыка вывучэння марфемнага складу слова і элементаў словаўтварэння

Мэта: пазнаёміць са зместам вывучэння марфемнага складу слова і элементаў словаўтварэння на I ступені агульнай сярэдняй адукацыі, з методыкай знаёмства са значымымі часткамі слова; з асаблівасцямі фарміравання арфаграфічных навыкаў навучэнцаў пры вывучэнні марфемнага складу слова і элементаў словаўтварэння.

Абсталяванне: вучэбная праграма па беларускай мове (3 клас); вучэбны дапаможнік па беларускай мове для 3 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання (аўтар В. І. Свірыдзенка).

Праверка дамашняга задання

Правядзенне фрагментаў урока па тэме «Словы, аднолькавыя па гучанні, розныя па значэнні» некалькімі студэнтамі. Аналіз і абмеркаванне праведзеных фрагментаў урокаў.

Пытанні для разгляду і абмеркавання, практычныя заданні

1. Аналіз зместу тэмы «Склад слова» вучэбнай праграмы для 3 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання.

2. Аналіз зместу тэмы «Склад слова» ў вучэбным дапаможніку па беларускай мове для 3 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і з рускай мовамі навучання (аўтар В. І. Свірыдзенка).

3. Распрацоўка фрагмента ўрока па тэме «Роднасныя (аднакаранёвыя словы. Корань слова» (этап тлумачэння новага матэрыялу).

4. Вылучэнне тыпаў арфаграм, якія засвойваюцца навучэнцамі 3 класа ў працэсе вывучэння тэмы «Склад слова».

Дамашняе заданне

Распрацаваць фрагмент урока па тэме «Прыстаўка» (этап тлумачэння новага матэрыялу). Падрыхтавацца да яго правядзення.

Практычныя заняткі № 11. Методыка вывучэння марфалогіі

Мэта: пазнаёміць са зместам вывучэння марфалогіі на I ступені агульнай сярэдняй адукацыі, з методыкай знаёмства з часцінамі мовы і іх катэгорыямі (род, лік назоўнікаў і прыметнікаў; час, лік дзеясловаў).

Абсталяванне: вучэбны дапаможнік па беларускай мове для 2 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай мовай навучання (аўтары Н. М. Антановіч, Н. У. Антонава); вучэбны дапаможнік па беларускай мове для 2 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з рускай мовай навучання (аўтар В. І. Свірыдзенка); вучэбны дапаможнікі па беларускай мове для 3 і 4 класаў устаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання (аўтар В. І. Свірыдзенка).

Праверка дамашняга задання

Правядзенне фрагментаў урока па тэме «Прыстаўка» некалькімі студэнтамі. Аналіз і абмеркаванне праведзеных фрагментаў урокаў.

Пытанні для разгляду і абмеркавання, практычныя заданні

1. Аналіз зместу раздзела «Слова» ў вучэбных дапаможніках для 2 класа. Вылучэнне ўрока, прысвечанага першапачатковаму знаёмству з размежаваннем слоў на групы паводле лексіка-граматычных прымет. Вызначэнне адукацыйных мэт гэтага ўрока.

2. Аналіз зместу тэмы «Часціны мовы» ў вучэбных дапаможніках па беларускай мове для 3 і 4 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і з рускай мовамі навучання.

3. Распрацоўка фрагмента першага ўрока па тэме «Часціны мовы» ў 3 класе (этап тлумачэння новага матэрыялу).

Дамашняе заданне

Дапрацаваць канспект першага ўрока па тэме «Часціны мовы» ў 3 класе. Падрыхтавацца да яго правядзення.

Практычныя заняткі № 12. Методыка навучання арфаграфіі

Мэта: пазнаёміць з метадамі і прыёмамі фарміравання арфаграфічных уменняў і навыкаў, з асноўнымі прыёмамі працы з арфаграфічным правілам, відамі арфаграфічных практыкаванняў і методыкай іх правядзення.

Абсталяванне: вучэбныя праграмы і вучэбныя дапаможнікі па беларускай мове для 2–4 класаў устаноў агульнай сярэдняй адукацыі двух тыпаў.

Праверка дамашняга задання

Правядзенне ўрока па тэме «Часціны мовы» адным студэнтам. Аналіз праведзенага ўрока.

Пытанні для разгляду і абмеркавання, практычныя заданні

1. Аналіз зместу вучэбных праграм з мэтай вылучэння раздзелаў і тэм, у якіх прадугледжана засваенне арфаграм розных тыпаў. Вызначэнне прынцыпаў, па якіх матэрыял па арфаграфіі размяркоўваецца па розных раздзелах і тэмах вучэбных праграм.

2. Аналіз вучэбных дапаможнікаў па беларускай мове з мэтай вылучэння метадаў і прыёмаў фарміравання арфаграфічных уменняў і навыкаў навучэнцаў, прыёмаў працы з арфаграфічным правілам.

3. Характарыстыка відаў арфаграфічных практыкаванняў і методыкі іх правядзення.

4. Распрацоўка плана ўрока правядзення кантрольнага дыктанта.

Дамашняе заданне

Падрыхтаваць сістэму працы па ўвядзенні на ўроку новага слоўнікавага слова, па замацаванні яго правапісу (кожны студэнт атрымлівае індывідуальнае заданне).

Практычныя заняткі № 13. Методыка вывучэння сінтаксісу і пунктуацыі ў пачатковых класах

Мэта: пазнаёміць са зместам працы па вывучэнні сінтаксісу і пунктуацыі на I ступені агульнай сярэдняй адукацыі, з методыкай знаёмства са сказамі розных тыпаў, са знакамі прыпынку ў іх.

Абсталяванне: вучэбныя праграмы і вучэбныя дапаможнікі па беларускай мове для 2–4 класаў устаноў агульнай сярэдняй адукацыі двух тыпаў.

Праверка дамашняга задання

Дэманстрацыя некалькімі студэнтамі сістэмы працы па ўвядзенні на ўроку новага слоўнікавага слова, па замацаванні яго правапісу. Калектыўнае абмеркаванне прадстаўленых матэрыялаў.

Пытанні для разгляду і абмеркавання, практычныя заданні

1. Аналіз зместу вучэбных праграм з мэтай тлумачэння сутнасці лінейна-канцэнтрычнага прынцыпу падачы сінтаксічнага матэрыялу па гадах навучання, вылучэння тыпаў пунктаграм, якія засвойваюцца ў пачатковых класах.

2. Аналіз зместу раздзела «Сказ» у вучэбных дапаможніках па беларускай мове для 2–4 класаў устаноў агульнай сярэдняй адукацыі двух тыпаў.

3. Распрацоўка фрагмента першага ўрока па тэме «Аднародныя члены сказа» ў 4 класе (этап тлумачэння новага матэрыялу).

4. Складанне апорных схем для тлумачэння новага матэрыялу.

Дамашняе заданне

Дапрацаваць канспект першага ўрока па тэме «Аднародныя члены сказа». Падрыхтаваць неабходную нагляднасць.

Практычныя заняткі КСР.

Тэма: Станаўленне і развіццё metodyкі выкладання беларускай мовы

Узровень 1 (азнаямленне, разуменне)

Пазнаёміцца з «Другім чытаннем для дзяцей беларусаў» Я. Коласа, вызначыць тэматыку твораў, заканспектаваць 3 творы.

Узровень 2 (прымяненне, аналіз)

Пазнаёміцца з «Методыкай роднай мовы» Я. Коласа, зрабіць канспект (асноўныя раздзелы, важныя палажэнні кожнага раздзела).

Узровень 3 (сінтэз, ацэнка)

Пазнаёміцца з апошнімі навуковымі даследаваннямі ў галіне навучання малодшых школьнікаў беларускай мове і на гэтай аснове падрыхтаваць паведамленне па адным з актуальных пытанняў metodyкі выкладання беларускай мовы.

Тэма: Методыка вывучэння марфалогіі

Узровень 1 (азнаямленне, разуменне)

Прааналізаваць праграмы па беларускай мове для ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання, адзначыць у канспектах, як падаецца матэрыял па марфалогіі па гадах навучання (2–4 класы).

Узровень 2 (прымяненне, аналіз)

Прааналізаваць відэазапіс фрагмента ўрока па тэме «Часціны мовы», змешчанага на <https://eior.by/> (тэма ўрока вызначаецца індывідуальна для кожнага студэнта). Падрыхтаваць уласныя нагляднасць, займальны дыдактычны матэрыял да прааналізаванага ўрока.

Узровень 3 (сінтэз, ацэнка)

Падрыхтаваць канспекты ўрокаў і паведамленні па групах.

1 група: Як пазнаёміць навучэнцаў 3 класа з родам назоўнікаў, навучэнцаў 4 класа – са скланеннем? Распрацаваць фрагменты ўрокаў па гэтых тэмах, падрыхтавацца да іх правядзення на занятках.

Скласці анатацыі артыкулаў па тэме «Назоўнік», апублікаваных у часопісах «Пачатковая школа», «Пачатковае навучанне: сям'я, дзіцячы сад, школа» за апошнія 5 гадоў.

2 група: Як арганізаваць вывучэнне тэмы «Змяненне прыметнікаў па родах» у 3 класе? Як пазнаёміць навучэнцаў 4 класа са скланеннем прыметнікаў? Распрацаваць фрагменты ўрокаў па гэтых тэмах, падрыхтавацца да іх правядзення на занятках.

Скласці анатацыі артыкулаў па тэме «Прыметнік», апублікаваных у часопісах «Пачатковая школа», «Пачатковае навучанне: сям'я, дзіцячы сад, школа» за апошнія 5 гадоў.

3 група: Як арганізаваць знаёмства з часам дзеясловаў у 3 класе? Як пазнаёміць навучэнцаў з сутнасцю спражэння дзеяслова? Якую часціну мовы мэтазгодна папярэдне паўтарыць? Чаму? Распрацаваць фрагменты урокаў па тэмах «Час дзеясловаў», «Змяненне дзеясловаў цяперашняга і будучага часу па асобах і ліках (спражэнне)», падрыхтавацца да іх правядзення на занятках.

Скласці анатацыі артыкулаў па тэме «Дзеяслоў», апублікаваных у часопісах «Пачатковая школа», «Пачатковае навучанне: сям'я, дзіцячы сад, школа» за апошнія 5 гадоў.

Тэма: Методыка навучання арфаграфіі

Узровень 1 (азнаямленне, разуменне)

На аснове аналізу праграм па беларускай мове для ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання вызначыць змест працы па арфаграфіі ў 2–4 класах.

Узровень 2 (прымяненне, аналіз)

На аснове аналізу праграм па беларускай мове для ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання вызначыць змест працы па арфаграфіі ў 2–4 класах.

Заканспектаваць пералік слоўнікавых слоў, якія засвойваюцца вучнямі ў 2–4 класах (з указаннем класа і ўстановы адукацыі), размеркаваўшы іх па наступных групах:

- словы з неправаемамі арфаграмамі;
- словы з цяжка праваемамі арфаграмамі;
- словы з арфаграмамі, якія не вывучаюцца ў пачатковых класах.

Распрацаваць сваю сістэму заданняў і падрыхтаваць нагляднасць для засваення правапісу аднаго са слоўнікавых слоў (слоўнікавае слова вызначаецца індывідуальна для кожнага студэнта).

Узровень 3 (сінтэз, ацэнка)

На аснове аналізу праграм па беларускай мове для ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання вызначыць змест працы па арфаграфіі ў 2–4 класах. Распрацаваць сваю сістэму практыкаванняў для засваення адной з арфаграм, якія засвойваюцца навучэнцамі пачатковых класаў. Распрацаваць алгарытм выбару правільнага напісання і зрабіць адпаведную нагляднасць для прад'яўлення гэтага алгарытму навучэнцам на ўроку.

Лабараторныя заняткі № 1. Урок беларускай мовы

Мэта: вучыць аналізаваць урокі беларускай мовы розных тыпаў; захоўваць сучасныя патрабаванні да ўрокаў пры распрацоўцы іх планаў-канспектаў.

Абсталяванне: відэазапіс узорнага ўрока; вучэбны дапаможнік «Методыка выкладання беларускай мовы і літаратурнага чытання ў пачатковых класах» (Н. М. Антановіч [і інш.] ; пад рэд. М. Г. Яленскага. Мінск : Выш. шк., 2019).

Пытанні для абмеркавання, практычныя заданні

1. Прагляд відэаўрока беларускай мовы ў 3 класе па тэме «План тэксту».
2. Аналіз ўрока, запаўненне табліцы:

Крытэрыі	Паказчыкі
Мэтамеркаванне	
Рэалізацыя прадметнага зместу	
Валоданне метадамі выкладання вучэбнага прадмета	
Арганізацыя дзейнасці навучэнцаў	
Кантрольна-ацэначная і рэфлексійная дзейнасць	
Прафесійныя і асобныя якасці педагога	

3. Распрацоўка па групам плана-канспекта ўрока замацавання вывучага па тэме «План тэксту» (3 клас).

4. Узаемаабмен канспектамі, аналіз іх.

Лабараторныя заняткі № 2. Методыка вывучэння асноў фанетыкі і графікі

Мэта: вучыць распрацоўваць урокі па раздзеле «Гукі і літары» ў 2 класе, падбіраць дыдактычны матэрыял для вывучэння фанетычных тэм, выкарыстоўваць розныя прыёмы выпрацоўкі ў вучняў фанетычных і графічных уменняў.

Абсталяванне: відэазапіс узорнага ўрока; вучэбная праграма па вучэбным прадмеце «Беларуская мова» для 2 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з рускай мовай навучання; вучэбныя выданні: Свірыдзенка, В. І. Беларуская мова : 2-гі кл. : рабочы сш. (Мінск, Аверсэв, 2018), Свірыдзенка, В. І. Беларуская мова. План-канспект ўрокаў. 2 клас (Мінск: Аверсэв, 2022).

Пытанні для абмеркавання, практычныя заданні

1. Прагляд відэаўрока беларускай мовы ў 2 класе па тэме «Звонкія і глухія зычныя гукі. Іх абазначэнне на пісьме».

2. Аналіз урока (вызначэнне этапаў урока, метадаў і прыёмаў замацавання правапісу слоў з парнымі звонкімі і глухімі зычнымі; характарыстыка відаў заданняў, якія былі выкарыстаны настаўнікам на кожным этапе ўрока, дыдактычнага матэрыялу да ўрока).

3. Распрацоўка па групах планаў-канспектаў урокаў беларускай мовы ў 2 класе па тэмах «Цвёрдыя і мяккія і зычныя гукі. Іх абазначэнне на пісьме», «Зацвярдзелыя зычныя гукі. Правапіс слоў з імі», «Падоўжаныя зычныя гукі. Іх абазначэнне на пісьме».

4. Прадстаўленне кожнай групай студэнтаў распрацаваных планаў-канспектаў урокаў, абмеркаванне іх.

Лабараторныя заняткі № 3. Методыка вывучэння марфалогіі

Мэта: вучыць распрацоўваць урокі па тэме «Часціны мовы» ў 4 класе, падбіраць дыдактычны матэрыял для вывучэння марфалагічных тэм, выкарыстоўваць розныя прыёмы фарміравання ў вучняў марфалагічных ведаў, выпрацоўкі марфалагічных уменняў.

Абсталяванне: відэазапіс фрагмента ўрока; вучэбная праграма па вучэбным прадмеце «Беларуская мова» для 4 класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з рускай мовай навучання; вучэбныя выданні: Свірыдзенка, В. І. Беларуская мова : 4-ы кл. : рабочы сш. (Мінск, Аверсэв, 2018), Свірыдзенка, В. І. Беларуская мова ў 4 класе : вучэб.-метад. дапам. для настаўнікаў устаноў агул. сярэд. адукацыі з беларус. і рус. мовамі навучання (Мінск: Нац. ін-т адукацыі, 2020).

Пытанні для абмеркавання, практычныя заданні

1. Прагляд відэафрагмента ўрока беларускай мовы ў 4 класе па тэме «Займеннік як часціна мовы» на сайце *eior.by*.

2. Аналіз фрагмента ўрока (вызначэнне метадаў і прыёмаў фарміравання ў вучняў марфалагічных ведаў, выпрацоўкі марфалагічных уменняў; характарыстыка дыдактычнага матэрыялу да ўрока).

3. Распрацоўка па групах планаў-канспектаў урокаў беларускай мовы ў 4 класе па тэмах «Скланенне займеннікаў 1-й асобы», «Скланенне займеннікаў 2-й асобы», «Скланенне займеннікаў 3-й асобы».

4. Прадстаўленне кожнай групай студэнтаў распрацаваных планаў-канспектаў урокаў, абмеркаванне іх.

РАЗДЗЕЛ КАНТРОЛЮ ВЕДАЎ

Прыкладны пералік пытанняў да экзамену

1. Сувязь методыкі выкладання беларускай мовы з філасофіяй, логікай, мовазнаўствам, псіхалогіяй, педагогікай.
2. Сучасныя тэарэтычныя падыходы ў методыцы выкладання беларускай мовы.
3. Сістэма паняццяў і катэгорый методыкі выкладання беларускай мовы.
4. Гістарычныя этапы развіцця методыкі выкладання беларускай мовы.
5. Роля Якуба Коласа ў станаўленні методыкі выкладання беларускай мовы.
6. Лінгвадыдактычныя прынцыпы навучання беларускай мове.
7. Класіфікацыі метадаў навучання беларускай мове. Характарыстыка асноўных метадаў навучання беларускай мове.
8. Характарыстыка асноўных прыёмаў навучання беларускай мове.
9. Значэнне беларускай мовы ў сістэме агульнай сярэдняй адукацыі. Месца вучэбнага прадмета «Беларуская мова» ў тыпавых вучэбных планах устаноў агульнай сярэдняй адукацыі.
10. Прынцыпы пабудовы праграмы па беларускай мове, асноўныя раздзелы, іх структура і ўзаемасувязь.
11. Вучэбна-метадычны комплекс па беларускай мове. Характарыстыка яго асноўных і дадатковых кампанентаў.
12. Асаблівасці вывучэння беларускай мовы ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі з рускай мовай навучання.
13. Стратэгіі авалодання беларускай мовай як другой і камунікатыўныя стратэгіі, якія засвойваюцца навучэнцамі пачатковых класаў.
14. Характарыстыка асноўных форм навучання беларускай мове.
15. Тыпы ўрокаў беларускай мовы, іх структурныя кампаненты.
16. Патрабаванні да ўрокаў беларускай мовы.
17. Наглядныя дапаможнікі, тэхнічныя і электронныя сродкі навучання беларускай мове.
18. Арганізацыя паўтарэння на ўроках беларускай мовы. Структура, змест, асаблівасці арганізацыі ўрокаў падагульнення вывучанага матэрыялу.
19. Віды кантролю на ўроках беларускай мовы.
20. Формы кантролю на ўроках беларускай мовы.
21. Адукацыйная, стымулюючая, кантрольная і выхаваўчая функцыі ацэнкі на ўроках беларускай мовы.
22. Асаблівасці арганізацыі безадзнакавага навучання на ўроках беларускай мовы ў 1–2 класах.
23. Дзесяцібальная сістэма ацэнкі вынікаў вучэбнай дзейнасці навучэнцаў на ўроках беларускай мовы ў 3–4 класах.

24. іВіды кантрольных пісьмовых работ па беларускай мове. Нормы ацэнкі гэтых відаў работ.

25. Нормы ацэнкі вуснага адказу, навучальных пісьмовых работ (класных і дамашніх) на ўроках беларускай мовы.

26. Адукацыйнае і практычнае значэнне, прыватнаметадычныя прынцыпы вывучэння фанетыкі і графікі ў пачатковых класах.

27. Задачы і змест, метады і прыёмы вывучэння фанетыкі і графікі ў пачатковых класах.

28. Методыка працы над гукамі, літарамі, складам, націскам пры вывучэнні раздзела «Гукі і літары» ў 2 класе.

29. Развіццё мыслення і маўлення навучэнцаў пры вывучэнні асноў фанетыкі і графікі.

30. Прычыны ўзнікнення, прыёмы папярэджання і выпраўлення арфаэпічных і акцэнталагічных памылак у маўленні навучэнцаў.

31. Значэнне і прыватнаметадычныя прынцыпы вывучэння элементаў лексікалогіі ў пачатковых класах.

32. Задачы і змест, метады і прыёмы вывучэння элементаў лексікалогіі ў пачатковых класах.

33. Методыка знаёмства з адназначнымі і мнагазначнымі словамі, з прамым і пераносным значэннем слова, з сінонімамі, антонімамі ў пачатковых класах.

34. Узбагачэнне і актывізацыя слоўнікавага запасу, развіццё лагічнага мыслення навучэнцаў пры вывучэнні элементаў лексікалогіі.

35. Значэнне і прыватнаметадычныя прынцыпы вывучэння марфемнага складу слова ў пачатковых класах.

36. Задачы і змест, сістэма вывучэння марфемнага складу слова ў пачатковых класах.

37. Метады і прыёмы вывучэння марфемнага складу слова ў пачатковых класах.

38. Значэнне і прыватнаметадычныя прынцыпы вывучэння марфалогіі ў пачатковых класах.

39. Задачы і змест вывучэння марфалогіі ў пачатковых класах.

40. Сістэма вывучэння назоўніка ў пачатковых класах. Методыка азнаямлення вучняў з родам, лікам, склонам назоўнікаў.

41. Сістэма вывучэння прыметніка ў пачатковых класах. Методыка азнаямлення вучняў са змяненнем прыметнікаў па родах, ліках, склонах.

42. Сістэма вывучэння дзеяслова ў пачатковых класах. Методыка азнаямлення вучняў з формамі часу дзеяслова, са змяненнем дзеясловаў па асобах і ліках.

43. Асаблівасці вывучэння займенніка ў пачатковых класах. Фарміраванне культуры маўлення навучэнцаў пры знаёмстве з асабовымі займеннікамі.
44. Методыка працы над прыназоўнікамі і злучнікамі ў пачатковых класах.
45. Мэты, задачы, змест, прынцыпы навучання арфаграфіі ў пачатковых класах.
46. Сутнасць арфаграфічнага навыку, умовы яго выпрацоўкі. Сутнасць і структура арфаграфічнага дзеяння.
47. Выпрацоўка ўмення вызначаць арфаграфічную задачу. Паслядоўнасць вырашэння арфаграфічнай задачы.
48. Методыка працы над арфаграфічным правілам. Фарміраванне ў вучняў умення прымяняць арфаграфічныя правілы на пісьме.
49. Прыёмы выпрацоўкі арфаграфічных уменняў і навыкаў.
50. Прыёмы і формы развіцця арфаграфічнай зоркасці.
51. Віды арфаграфічных практыкаванняў, методыка іх правядзення.
52. Алгарытмізацыя ў навучанні арфаграфіі. Алгарытм спісвання, Алгарытм пісьма пад дыктоўку.
53. Методыка вывучэння слоў з цяжкімі арфаграмамі (слоўнікавых слоў).
54. Прычыны арфаграфічных памылак. Папярэджанне арфаграфічных памылак у пісьмовых працах навучэнцаў пачатковых класаў.
55. Арганізацыя працы над арфаграфічнымі памылкамі. Структура ўрока працы над памылкамі.
56. Значэнне і прыватнаметадычныя прынцыпы вывучэння сінтаксісу і пунктуацыі ў пачатковых класах.
57. Задачы і змест, сістэма вывучэння сінтаксісу і пунктуацыі ў пачатковых класах.
58. Методыка фарміравання асноўных сінтаксічных паняццяў у навучэнцаў пачатковых класаў.
59. Методыка працы над пунктаграмамі. Умовы эфектыўнага засваення сінтаксічных і пунктуацыйных паняццяў навучэнцамі пачатковых класаў.
60. Метады і прыёмы вывучэння сінтаксісу і пунктуацыі.

ДАПАМОЖНЫ РАЗДЗЕЛ
Вучэбная праграма

Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка»

МЕТОДЫКА ВЫКЛАДАННЯ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ

Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі
па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці
1-01 02 01 Пачатковая адукацыя

2022 г.

Вучэбная праграма распрацавана на аснове Адукацыйнага стандарту Рэспублікі Беларусь «Вышэйшая адукацыя. Першая ступень» АСВА 1-01 02 01-2021, вучэбнага плана ўстановы вышэйшай адукацыі па спецыяльнасці 1-01 02 01 «Пачатковая адукацыя», тыпавай вучэбнай праграмы «Методыка выкладання беларускай мовы» (рэгістрацыйны нумар _____), зацверджанай _____

СКЛАДАЛЬНИК:

В.І. Свірыдзенка, дацэнт кафедры беларускага і рускага мовазнаўства ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагогічны ўніверсітэт імя Максіма Танка», кандыдат педагогічных навук, дацэнт

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

Т.Р. Трафімовіч, прафесар кафедры мовазнаўства і лінгвадыдактыкі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагогічны ўніверсітэт імя Максіма Танка», доктар філалагічных навук, прафесар;

А.В. Вернікоўская, дацэнт кафедры славянскіх моў ўстановы адукацыі «Мінскі дзяржаўны лінгвістычны ўніверсітэт», кандыдат педагогічных навук, дацэнт

УЗГОДНЕНА

Дырэктар дзяржаўнай установы адукацыі «Пачатковая школа № 103 г. Мінска»

_____ М.А. Макарэвіч

«28» чэрвеня 2022 г.

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

Кафедрай беларускага і рускага мовазнаўства
пратакол № 1 ад «29» жніўня 2022 г.

Загадчык кафедры

_____ А.С. Васілеўская

Навукова-метадычным саветам установы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагогічны ўніверсітэт імя Максіма Танка»
пратакол № 1 ад «18» _____ 10 _____ 2022 г.

Афармленне вучэбнай праграмы і суправаджальных матэрыялаў дзейным патрабаванням Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь адпавядае.

Метадыст вучэбна-метадычнага аддзела

_____ Я.В. Ціханова

Дырэктар бібліятэкі

_____ Н.П. Сяткоўская

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбная праграма па вучэбнай дысцыпліне «Методыка выкладання беларускай мовы» для ўстаноў вышэйшай адукацыі Рэспублікі Беларусь распрацавана ў адпаведнасці з патрабаваннямі адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі I ступені па спецыяльнасці 1-01 02 01 «Пачатковая адукацыя».

Актуальнасць вывучэння дысцыпліны вызначаецца тым, што моўнай адукацыі належыць важнае месца ў гуманітарным развіцці асобы, якое з'яўляецца прыярытэтнай задачай сучаснай школы. Навучанне беларускай мове ў Рэспубліцы Беларусь характарызуецца камунікатыўнай накіраванасцю, якая забяспечвае развіццё ў навучэнцаў гатоўнасці да эфектыўных маўленчых зносін у розных сферах дзейнасці. Менавіта таму пры падрыхтоўцы будучага настаўніка пачатковых класаў важна ўзброіць яго ведамі і ўменнямі, неабходнымі для фарміравання ў навучэнцаў базавых моўных ведаў, эмацыянальна-каштоўнасных адносін да беларускай мовы, маўленча-камунікатыўных і агульнавучэбных уменняў і навыкаў, пазнаваўчага інтарэсу, маральна-этычных якасцей, звязаных з захаваннем правіл і прынцыпаў зносін.

Мэта вучэбнай дысцыпліны – садзейнічаць набыццю студэнтамі тэарэтычных ведаў і практычных уменняў арганізацыі працэсу моўнай адукацыі на I ступені агульнай сярэдняй адукацыі, кіравання пазнавальнай і камунікатыўнай дзейнасцю навучэнцаў на ўроках беларускай мовы.

Задачы дысцыпліны:

дапамагчы студэнтам засвоіць навукова-метадычныя веды аб накіраванасці, логіцы, структуры і змесце курса беларускай мовы на I ступені агульнай сярэдняй адукацыі;

сфарміраваць у студэнтаў прафесійна-метадычныя ўменні ў арганізацыі працэсу моўнай адукацыі: дапамагчы будучым настаўнікам усвядоміць мэту моўнай адукацыі; пазнаёміць з вучэбнымі праграмамі, вучэбнымі дапаможнікамі па беларускай мове; навучыць планаваць і арганізоўваць адукацыйны працэс, праводзіць розныя віды навучальных і кантрольных прац, весці апытанне; аб'ектыўна ацэньваць веды, уменні і навыкі навучэнцаў; правільна выкарыстоўваць нагляднасць і ТСН на ўроках беларускай мовы;

сфарміраваць прафесійныя ўменні настаўніка, здольнага забяспечыць навучэнцу паўнацэнную моўную адукацыю і маўленчае развіццё;

выхоўваць маральныя і прафесійна-значымыя якасці будучых педагогаў; стымуляваць творчыя пошукі студэнтаў, развіваць іх навукова-даследчыя здольнасці; удасканалваць навыкі самастойнай работы з навукова-метадычнай літаратурай.

Месца вучэбнай дысцыпліны ў сістэме падрыхтоўкі спецыяліста адпаведнага профілю, сувязі з іншымі вучэбнымі дысцыплінамі

Вучэбная дысцыпліна «Методыка выкладання беларускай мовы» з'яўляецца дысцыплінай дзяржаўнага кампанента, уваходзіць у модуль «Методыка філалагічнай адукацыі малодшых школьнікаў» і звязана з такімі вучэбнымі дысцыплінамі, як «Беларуская мова», «Методыка развіцця маўлення», «Методыка выкладання рускай мовы», «Методыка выкладання літаратурнага чытання», «Методыка навучання грамаце і каліграфія».

Патрабаванні да асваення вучэбнай дысцыпліны ў адпаведнасці з адукацыйным стандартам

Згодна з адукацыйным стандартам вышэйшай адукацыі I ступені і вучэбным планам па спецыяльнасці 1-01 02 01 «Пачатковая адукацыя» вывучэнне вучэбнай дысцыпліны «Методыка выкладання беларускай мовы» накіравана на фарміраванне ў студэнтаў наступных кампетэнцый:

універсальнай кампетэнцыі УК-6:

Ажыццяўляць прафесійную дзейнасць ва ўмовах абнаўлення яе мэт, зместу, змены тэхналогій, вызначаць метады рашэння прафесійных задач, ацэньваць іх эфектыўнасць і якасць;

базавай прафесійнай кампетэнцыі БПК-1:

Праектаваць працэс навучання, ставіць адукацыйныя мэты, адбіраць змест вучэбнага матэрыялу, метады і тэхналогіі на аснове сістэмы ведаў у галіне тэорыі і метадыкі педагагічнай дзейнасці;

базавай прафесійнай кампетэнцыі БПК-5:

Ажыццяўляць адбор зместу, форм, метадаў і сродкаў навучання і выхавання, прымяняць іх у адукацыйным працэсе з улікам узроставых і псіхалагічных асаблівасцей навучэнцаў.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны студэнт павінен

ведаць:

навукова-метадычныя асновы выкладання беларускай мовы ў пачатковых класах;

змест і патрабаванні праграмы па беларускай мове для I ступені агульнай сярэдняй адукацыі;

асаблівасці пабудовы курса беларускай мовы ва ўстановах адукацыі з рускай мовай навучання і выхавання;

метады і прыёмы навучання мове;

асаблівасці прымянення электронных сродкаў у працэсе моўнай адукацыі;

методыку вывучэння кожнага з раздзелаў курса беларускай мовы ў пачатковых класах;

умець:

планаваць вучэбную работу на ўроках беларускай мовы ў пачатковых класах;

рэалізоўваць пазнавальныя, развіццёвыя і выхаваўчыя задачы на ўроках беларускай мовы;

праводзіць аналіз дыдактычнага моўнага матэрыялу і выкарыстоўваць яго ў розных відах вучэбнай дзейнасці;

спалучаць работу па засваенні вучнямі норм і законаў беларускай мовы з фарміраваннем лінгвакультуралагічных уяўленняў і ведаў, камунікатыўных уменняў і навыкаў, належных маўленчых паводзін;

прымяняць разнастайныя метады і прыёмы навучання мове;

выкарыстоўваць электронныя сродкі навучання ў працэсе моўнай адукацыі;

выяўляць, класіфікаваць і папярэджваць моўныя і маўленчыя памылкі рознага характару ў вусных выказваннях і пісьмовых працах навучэнцаў пачатковых класаў;

валодаць:

навыкамі падрыхтоўкі і правядзення ўрокаў беларускай мовы розных тыпаў;

метадамі і прыёмамі арганізацыі пазнавальнай дзейнасці навучэнцаў;

інфармацыйна-камунікацыйнымі тэхналогіямі, якія забяспечваюць сучасны ўзровень моўнай адукацыі;

навыкамі ажыццяўлення кантрольна-ацэначнай дзейнасці ў працэсе навучання беларуска мове.

У межах адукацыйнага працэсу па дадзенай вучэбнай дысцыпліне студэнт павінен набыць не толькі тэарэтычныя і практычныя веды, уменні і навыкі па спецыяльнасці, але і развіць свой каштоўнасна-асобасны, духоўны патэнцыял, сфарміраваць якасці патрыёта і грамадзяніна, гатовага да актыўнага ўдзелу ў эканамічным, вытворчым, сацыяльна-культурным і грамадскім жыцці краіны, выхаваць любоў і павагу да роднага слова, духоўнай і інтэлектуальнай спадчыны беларускага народа, пачуццё нацыянальнай самапавагі і самаідэнтыфікацыі.

Агульная колькасць гадзін і колькасць аўдыторных гадзін, што адводзяцца на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны ў адпаведнасці з тыпавым вучэбным планам

На вывучэнне вучэбнай дысцыпліны «Методыка выкладання беларускай мовы» адведзена ўсяго 100 гадзін, з іх 54 аўдыторныя:

для дзённай формы атрымання адукацыі:

у 5 семестры 16 гадзін – лекцыі, з іх 2 гадзіны КСР, 32 гадзіны – практычныя заняткі, з іх 6 гадзін КСР, 6 гадзін – лабараторныя заняткі, 46 гадзін – самастойная работа; форма кантролю – экзамен у 5 семестры;

для завочнай формы атрымання адукацыі:

у 5 семестры 4 гадзіны – лекцыі, 8 гадзін – практычныя заняткі, 2 гадзіны – лабараторныя заняткі; форма кантролю – экзамен у 6 семестры;

для завочнай скарочанай формы атрымання адукацыі:

у 3 семестры 4 гадзіны – лекцыі, 4 гадзіны – практычныя заняткі, 2 гадзіны – лабараторныя заняткі; форма кантролю – экзамен у 4 семестры.

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

РАЗДЗЕЛ 1. АГУЛЬНЫЯ ПЫТАННІ МЕТОДЫКІ ВЫКЛАДАННЯ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ

1.1. Методыка выкладання беларускай мовы як навука

Метадалагічныя асновы методыкі выкладання беларускай мовы: сувязь яе з філасофіяй, логікай, мовазнаўствам, псіхалогіяй, педагогікай; сучасныя тэарэтычныя падыходы (сістэмна-функцыянальны, камунікатыўна-дзеясны, лінгвакультуралагічны, асобасна арыентаваны, кампетэнтнасны). Прадмет, задачы, структура курса методыкі выкладання беларускай мовы ў пачатковых класах. Сістэма паняццяў і катэгорый лінгваметодыкі. Структура і метады лінгваметадычнага даследавання.

1.2. Станаўленне і развіццё методыкі выкладання беларускай мовы

Гістарычныя этапы развіцця методыкі выкладання беларускай мовы: перыяд станаўлення (1920–1930-я гг.), перыяд развіцця сістэмы моўнай адукацыі і лінгваметодыкі (1940–1980-я гг.), навейшы перыяд развіцця моўнай адукацыі і лінгваметодыкі ў Рэспубліцы Беларусь (канец XX ст. – пачатак XXI ст.). Роля К. М. Міцкевіча (Якуба Коласа) у станаўленні методыкі выкладання беларускай мовы. Актуальныя праблемы методыкі выкладання беларускай мовы на розных этапах. Найноўшыя навуковыя даследаванні ў галіне методыкі выкладання беларускай мовы ў пачатковых класах.

1.3. Заканамернасці засваення мовы і прынцыпы навучання

Сутнасць паняцця «заканамернасць засваення мовы». Заканамернасці засваення беларускай мовы як першай (роднай). Адметныя заканамернасці засваення беларускай мовы як другой. Агульнадыдактычныя прынцыпы навучання беларускай мове: навуковасці, сістэматычнасці і паслядоўнасці, свядомасці і актыўнасці, адзінства навучання, выхавання і развіцця, станаўчага эмацыянальнага фону, антрапалізацыі адукацыі і інш. Сутнасць паняцця «лінгвадыдактычны прынцып навучання». Лінгвадыдактычныя прынцыпы навучання беларускай мове: функцыянальна-камунікатыўнай накіраванасці навучання, уліку фактару бікультурнага развіцця дзіцяці, скіраванасці навучання на этнакультурнае асэнсаванне беларускай мовы, арыентацыі працэсу навучання на засваенне літаратурных норм, дыферэнцыяльна-сістэматычны прынцып засваення беларускай мовы як другой і інш.

1.4. Метады і прыёмы навучання беларускай мове ў пачатковых класах

Класіфікацыі метадаў навучання: паводле крыніцы перадачы і ўспрымання вучэбнай інфармацыі (славесныя, наглядныя, практычныя, сінтэтычнага характару і інш.), паводле логікі перадачы інфармацыі (індуктыўныя, дэдуктыўныя і інш.), паводле характару вучэбнай дзейнасці (рэпрадуктыўныя і праблемна-пошукавыя). Асноўныя метады навучання беларускай мове: моўны аналіз, моўны сінтэз (канструяванне), паведамленне настаўніка, гутарка, дыдактычная гульня, метады практыкаванняў, камунікатыўныя метады. Прыёмы навучання беларускай мове: супрацьпастаўленне, падстаноўка, замена, трансфармацыя, групоўка, алгарытмізацыя і інш.

РАЗДЗЕЛ 2. БЕЛАРУСКАЯ МОВА ЯК ВУЧЭБНЫ ПРАДМЕТ У ПАЧАТКОВЫХ КЛАСАХ

2.1. Мэты і змест пачатковай моўнай адукацыі

Значэнне беларускай мовы ў сістэме агульнай сярэдняй адукацыі, у фарміраванні інтэлектуальна развітай асобы. Месца беларускай мовы ў тыпавых вучэбных планах устаноў агульнай сярэдняй адукацыі. Стратэгічная мэта моўнай адукацыі. Мэта і задачы навучання беларускай мове на I ступені агульнай сярэдняй адукацыі. Крытэрыі, педагагічныя і лінгваметадычныя прынцыпы адбору зместу пачатковай моўнай адукацыі. Пераемнасць і перспектыўнасць у выкладанні беларускай мовы.

Адукацыйны стандарт пачатковай адукацыі як аснова распрацоўкі вучэбна-праграмнай дакументацыі, арганізацыі працэсу моўнай адукацыі і ажыццяўлення кантролю яе якасці. Праграмы па беларускай мове для I ступені агульнай сярэдняй адукацыі: прынцыпы пабудовы, раздзелы, змест, патрабаванні да ведаў, уменняў і навыкаў навучэнцаў па гадах навучання. Вучэбна-метадычнае забеспячэнне працэсу моўнай адукацыі ў пачатковых класах.

2.2. Асаблівасці пабудовы курса беларускай мовы ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі з рускай мовай навучання і выхавання

Спецыфіка пабудовы праграм па беларускай мове для устаноў адукацыі з рускай мовай навучання і выхавання. Задачи вуснага курса, інтэграваны характар уступнага курса, маўленча-камунікатыўная і навучальна-моўная дзейнасць навучэнцаў пры вывучэнні раздзелаў «Гукі і літары», «Слова», «Сказ», «Тэкст». Стратэгіі авалодання другой мовай (імітацыя, звышгенералізацыя, перанос, аўтаматызацыя новых ведаў у практычнай

дзеінасці з акцэнтаваннем увагі на іх функцыянальнай значымасці і інш.) і камунікатыўныя стратэгіі (семантычнае і моўнае спрашчэнне, апора на вядомае, карэкціраванне выказвання і інш.), якія засвойваюцца навучэнцамі пачатковых класаў. Арганізацыя працы па папярэджанні інтэрферэнцыйных памылак.

2.3. Урок беларускай мовы

Індывідуальныя, групавыя, фронтальныя, парныя, класныя і пазакласныя, школьныя і пазашкольныя формы навучання беларускай мове.

Урокі беларускай мовы, іх тыпы і структурныя кампаненты, асаблівасці пабудовы ў залежнасці ад зместу, тэмы, этапаў навучання, падрыхтоўкі вучняў. Патрабаванні да ўрокаў беларускай мовы.

Наглядныя дапаможнікі, тэхнічныя і электронныя сродкі навучання, іх месца на ўроках беларускай мовы і прыёмы выкарыстання.

Арганізацыя паўтарэння на ўроках беларускай мовы. Сістэматычнасць паўтарэння з мэтай замацавання вывучанага і паглыблення ведаў вучняў. Спецыяльныя ўрокі падагульнення вывучанага матэрыялу, іх структура, змест, асаблівасці арганізацыі.

2.4. Кантрольна-ацэначная дзейнасць на ўроках беларускай мовы

Віды кантролю: па месцы ў працэсе навучання (папярэдні, паўрочны, тэматычны), па змесце (прагнастычны, паоперацыйны, кантроль па выніку), па суб'ектах кантрольна-ацэначнай дзейнасці (знешні кантроль аднакласнікамі (узаемакантроль і ўзаемаацэнка) або педагогам, рэфлексійны (самакантроль і самаацэнка)). Дыягностыка моўнага і маўленчага развіцця навучэнцаў як прадмет кантрольна-ацэначнай дзейнасці на ўроках беларускай мовы. Формы кантролю на ўроках беларускай мовы: вусны (фронтальнае, групавое, парнае, індывідуальнае апытанне), пісьмовы (самастойная работа, тэст, кантрольны дыктант, кантрольная работа).

Адукацыйная, стымулюючая, кантрольная і выхаваўчая функцыі ацэнкі на ўроках беларускай мовы. Ацэнка славесная і бальная. Асаблівасці арганізацыі безадзнакавага навучання на ўроках беларускай мовы ў 1–2 класах. Дзесяцібальная сістэма ацэнкі вынікаў вучэбнай дзейнасці навучэнцаў на ўроках беларускай мовы ў 3–4 класах.

Нормы ацэнкі вуснага адказу, навучальных пісьмовых работ (класных і дамашніх), кантрольных пісьмовых работ (кантрольнае спісванне, кантрольны дыктант, кантрольны дыктант з граматычным заданнем, кантрольны слоўнікавы дыктант, кантрольная работа па тэме, тэматычны рознаўзроўневы тэст).

РАЗДЕЛ 3. МЕТОДЫКА ВЫВУЧЭННЯ АСОБНЫХ ТЭМ ШКОЛЬНАГА КУРСА БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ Ё ПАЧАТКОВЫХ КЛАСАХ

3.1. Методыка вывучэння асноў фанетыкі і графікі

Адукацыйнае і практычнае значэнне вывучэння фанетыкі і графікі. Прыватнаметадычныя прынцыпы вывучэння фанетыкі і графікі (апора на фанематычны слых вучняў, разгляд гука ё марфеме, супастаўленне гукаў і літар). Задачы і змест вывучэння раздзела «Гукі і літары» ё 2 класе. Метады і прыёмы вывучэння фанетыкі і графікі. Методыка працы над гукамі, літарамі, складам, націскам. Развіццё ё навучэнцаў уменняў вызначаць гукавы і літарны склад слоў, распазнаваць галосныя і зычныя гукі, націскныя і ненаціскныя склады, парныя па цвёрдасці і мяккасці, звонкасці і глухасці зычныя гукі. Фарміраванне ё вучняў пачатковых класаў гукавога і графічнага вобразаў слоў, іх суаднясенне, высвятленне агульнага і адметнага. Знаёмства з алфавітам, фарміраванне ўмення карыстацца ім на практыцы.

Развіццё мыслення і маўлення дзяцей пры вывучэнні асноў фанетыкі і графікі. Развіццё ё вучняў фанематычных уменняў, выпрацоўка навыкаў літаратурнага вымаўлення. Арфаэпічныя і акцэнталагічныя памылкі, прычыны іх узнікнення, прыёмы і спосабы папярэджання і выпраўлення.

3.2. Методыка вывучэння элементаў лексікалогіі

Значэнне вывучэння элементаў лексікалогіі ё пачатковых класах. Прыватнаметадычныя прынцыпы вывучэння элементаў лексікалогіі (сістэмны, кантэкстны, лексіка-грамматычны, функцыянальна-семантычны, тэматычны). Задачы і змест вывучэння тэмы «Значэнне слова» ё пачатковых класах. Метады і прыёмы вывучэння элементаў лексікалогіі. Методыка знаёмства з адназначнымі і мнагазначнымі словамі, з прамым і пераносным значэннем слова, з сінонімамі, антонімамі. Выпрацоўка ўменняў карыстання тлумачальным слоўнікам. Папярэджанне інтэрферэнцыйных памылак вучняў пры знаёмстве з міжмоўнымі амонімамі. Умовы паспяховага засваення лексічнага матэрыялу і фарміравання лексічных навыкаў.

Узбагачэнне і актывізацыя слоўнікавага запасу, развіццё лагічнага мыслення навучэнцаў пры вывучэнні элементаў лексікалогіі.

3.3. Методыка вывучэння марфемнага складу слова і элементаў словаўтварэння

Значэнне вывучэння марфемнага складу слова ё пачатковых класах. Значэнне словаўтваральнай працы ва ўзбагачэнні слоўнікавага запасу навучэнцаў. Прыватнаметадычныя прынцыпы вывучэння марфемнага складу

слова (структурна-словаўтваральны, лексіка-словаўтваральны, матывацыйны).
Задачы і змест вывучэння тэмы «Склад слова» ў пачатковых класах.

Сістэма вывучэння марфемнага складу слова ў пачатковых класах: знаёмства вучняў з асаблівасцямі аднакаранёвых слоў і караня слова, з роляй прыставак, суфіксаў, канчатка; вызначэнне асновы слова; паглыбленне ведаў пра марфемны склад слова і элементы словаўтварэння ў сувязі з вывучэннем часцін мовы.

Метады і прыёмы вывучэння марфемнага складу слова. Марфемны разбор як сродак асэнсаванага ўсведамлення марфемнай структуры слова.

Выпрацоўка арфаграфічнага навыку на аснове засваення марфемнай будовы слова. Віды практыкаванняў для вывучэння марфемнай будовы слова і выпрацоўкі арфаграфічных навыкаў.

3.4. Методыка вывучэння марфалогіі

Значэнне вывучэння марфалогіі ў пачатковых класах. Прыватнаметадычныя прынцыпы вывучэння марфалогіі (лексіка-граматычны, парадыгматычны, марфалага-сінтаксічны).

Задачы і змест працы па вывучэнні часцін мовы ў пачатковых класах.

Сістэма вывучэння назоўніка ў пачатковых класах. Методыка азнаямлення вучняў з родам, лікам, склонам назоўнікаў. Знаёмства са скланеннем назоўнікаў. Засваенне склонавых пытанняў. Ужыванне прыназоўнікаў з назоўнікамі розных склонаў. Практычнае авалоданне формамі назоўнікаў першага, другога, трэцяга скланення. Развіццё маўлення і мыслення навучэнцаў пры вывучэнні назоўнікаў.

Сістэма вывучэння прыметніка ў 2–4 класах: фарміраванне паняцця «прыметнік», праца над катэгорыямі роду, ліку і склону прыметніка. Лексіка-стылістычная работа ў працэсе вывучэння прыметніка.

Сістэма вывучэння дзеяслова ў 2–4 класах: фарміраванне паняцця «дзеяслоў», азнаямленне вучняў з формамі часу дзеяслова, са змяненнем дзеясловаў па асобах і ліках; паняцце пра неазначальную форму дзеяслова, пра першае і другое спражэнні дзеясловаў. Развіццё маўлення вучняў у працэсе вывучэння дзеяслова.

Асаблівасці вывучэння займенніка ў пачатковых класах: практычнае выкарыстанне прыналежных і пыталых займеннікаў; знаёмства з асабовымі займеннікамі, асаблівасцямі іх змянення і ўжывання. Фарміраванне культуры маўлення навучэнцаў пры знаёмстве з асабовымі займеннікамі.

Методыка працы над прыназоўнікамі і злучнікамі ў пачатковых класах. Работа над усведамленнем вучнямі ролі прыназоўнікаў, іх семантыкі. Навучанне выкарыстанню ў маўленні граматычных канструкцый з прыназоўнікамі і злучнікамі.

Метады і прыёмы вывучэння марфалогіі. Выпрацоўка арфаграфічнага навыку пры вывучэнні часцін мовы.

3.5. Методыка навучання арфаграфіі

Задачы, змест, прынцыпы навучання арфаграфіі. Сутнасць арфаграфічнага навыку, умовы яго выпрацоўкі. Сутнасць і структура арфаграфічнага дзеяння. Выпрацоўка ўмення вызначаць арфаграфічную задачу. Паслядоўнасць вырашэння арфаграфічнай задачы.

Методыка працы над арфаграфічным правілам. Фарміраванне ў вучняў умення прымяняць арфаграфічныя правілы на пісьме, улічваць тэарэтычныя звесткі, атрыманыя пры вывучэнні фанетыкі, марфемнай будовы слова, граматыкі.

Прыёмы выпрацоўкі правапісных уменняў і навыкаў з улікам прынцыпаў сучаснай беларускай арфаграфіі, характару напісанняў, этапаў навучання. Роля зрокавых, слыхавых, кінестэзічных аналізатараў у фарміраванні арфаграфічных дзеянняў. Алгарытмізацыя ў навучанні арфаграфіі. Прыёмы і формы развіцця арфаграфічнай зоркасці.

Арфаграфічныя практыкаванні (розныя віды спісвання і дыктантаў, граматыка-арфаграфічны разбор, лексіка-арфаграфічныя практыкаванні), методыка іх правядзення. Праца з арфаграфічным слоўнікам.

Методыка вывучэння слоў з цяжкімі арфаграмамі (слоўнікавых слоў).

Тыпалогія і прычыны арфаграфічных памылак. Папярэджанне арфаграфічных памылак у пісьмовых працах навучэнцаў пачатковых класаў. Арганізацыя працы над арфаграфічнымі памылкамі.

3.6. Методыка вывучэння сінтаксісу і пунктуацыі ў пачатковых класах

Значэнне вывучэння сінтаксісу і пунктуацыі ў пачатковых класах. Прыватнаметадычныя прынцыпы вывучэння сінтаксісу і пунктуацыі (інтанацыйны, марфалага-сінтаксічны, сэнсавы, прынцып навучання пунктуацыі ва ўзаемасувязі з сінтаксісам). Задачы і змест вывучэння раздзела «Сказ» у пачатковых класах. Лінейна-канцэнтрычны прынцып падачы сінтаксічнага і пунктуацыйнага матэрыялу ў 2–4 класах. Методыка фарміравання ў вучняў асноўных сінтаксічных паняццяў (сказ, тыпы сказаў, будова сказа, сувязь слоў у сказе, галоўныя і даданыя члены сказа, аднародныя члены сказа). Методыка працы над пунктаграмамі. Умовы эфектыўнага засваення сінтаксічных і пунктуацыйных паняццяў. Метады і прыёмы вывучэння сінтаксісу і пунктуацыі. Сінтаксічны разбор як сродак асэнсаванага ўсведамлення структуры сказа. Месца камунікатыўных практыкаванняў у сістэме выпрацоўкі сінтаксічных і пунктуацыйных уменняў і навыкаў навучэнцаў.

ПАТРАБАВАННІ ДА КУРСАВОЙ РАБОТЫ

У сістэме прафесійнай падрыхтоўкі спецыялістаў важнае месца займае навукова-даследчая работа студэнтаў, у прыватнасці такая яе форма арганізацыі, як напісанне і абарона курсавой работы (курсавога праекта).

Курсавая работа ўяўляе сабой лагічна завершаны і аформлены ў выглядзе тэксту твор навукова-даследчага зместу, накіраваны на вырашэнне пэўных праблем і задач у галіне метадыкі выкладання беларускай мовы.

Выкананне курсавой работы накіравана на дасягненне наступных задач:

- сістэматызацыя, абагульненне, замацаванне і паглыбленне тэарэтычных і практычных ведаў па метадыцы выкладання беларускай мовы;
- удасканаленне навыкаў прымянення атрыманых ведаў для рашэння канкрэтных задач, а таксама навыкаў самастойнай работы з навуковай літаратурай і апрацоўкі вынікаў тэарэтычных або эксперыментальных даследаванняў.

Тэма курсавой работы зацвярджаецца на кафедры беларускага і рускага мовазнаўства факультэта пачатковай адукацыі, а заданне на яе выкананне афармляецца кіраўніком.

Курсавая работа па вучэбнай дысцыпліне «Метадыка выкладання беларускай мовы» павінна быць пісьменна набрана ў тэкставым рэдактары «Microsoft Word» (версія 6,0; 7,0 і далей) і раздрукавана на аркушах паперы фармата А4 (21,0 см х 29,7 см). Параметры друку: верхняе поле – 2,0 см, ніжняе – 2,0 см, левае – 3,0 см, правае – 1,5 см; шрыфт – Times New Roman; вышыня шрыфта – 14; чырвоны радок – 0,5–1,5 см; міжрадковы інтэрвал – 1; выраўноўванне па шырыні.

Аб'ём курсавой работы павінен знаходзіцца ў межах 25–40 старонак тэксту, уключаючы ілюстрацыі, табліцы і спіс выкарыстанай літаратуры.

Кожную структурную частку – УВОДЗІНЫ, ГЛАВЫ, ЗАКЛЮЧЭННЕ, СПІС ЛІТАРАТУРЫ, ДАДАТАК – трэба пачынаць з новай старонкі.

Структура курсавой працы

Структура курсавой работы (курсавога праекта) павінна спрыяць раскрыццю выбранай тэмы і яе састаўных элементаў. Усе часткі курсавой работы (курсавога праекта) павінны быць узаемазвязаны і выкладзены ў лагічнай паслядоўнасці. Структура курсавой работы (курсавога праекта) уключае тытульны ліст, змест, уводзіны, асноўную частку, заключэнне, спіс выкарыстанай літаратуры, дадаткі.

На **тытульным лісце** пазначаюцца: поўная назва ўстановы адукацыі і назва кафедры, тэма, звесткі пра аўтара (факультэт, курс, прозвішча, імя, імя па бацьку), вучоная ступень і вучонае званне, прозвішча і ініцыялы навуковага кіраўніка; месца і год выканання працы.

Змест уяўляе сабой паслядоўны пералік пунктаў і падпунктаў курсавой работы (курсавога праекта). Усе загатоўкі пачынаюцца з вялікай літары, кропкі не ставяцца. Пунктам *Уводзіны*, *Заклучэнне*, *Спіс выкарыстанай літаратуры* парадкавы нумар не прысвойваецца.

Уводзіны ўключаюць абгрунтаванне выбару тэмы, яе актуальнасці, вызначэнне мэты, задач, метадаў і базы даследавання, яго практычнай значнасці (кожная рубрыка пачынаецца з чырвонага радка, назва рубрыкі вылучаецца іншым шрыфтам ці падкрэсліваннем). Ва ўводзінах указваецца аб'ём працы: колькасць старонак, глаў, табліц, схем, малюнкаў, дадаткаў і выкарыстаных крыніц.

Пры абгрунтаванні выбару і *актуальнасці тэмы* даследавання неабходна звярнуць увагу на ступень яе вывучанасці (сцісла асвятліць гісторыю пытання) і сфармуляваць праблему (назваць тое, што трэба вывучыць).

Мэта даследавання – тое, што ў агульным выглядзе павінна быць дасягнута падчас працы. Мэта фармулюецца з выкарыстаннем дзеясловаў *абгрунтаваць ролю, раскрыць, паказаць, устанавіць, распрацаваць* і інш. *Задачы* вынікаюць з мэты і канкрэтызуюць яе. Для фармулёўкі задач выкарыстоўваюцца дзеясловы *вывучыць, вызначыць, выявіць, абагульніць, праверыць, апрабаваць* і г.д.

Метады даследавання вызначаюцца з улікам спецыфікі задач. Могуць быць выкарыстаны: *метады тэарэтычнага пошуку* – аналіз навуковай і метадычнай літаратуры; вывучэнне метадалагічных асноў метадыкі выкладання беларускай мовы ў пачатковых класах, вывучэнне гісторыі праблемы, аналіз і абагульненне матэрыялаў, атрыманых эмпірычным шляхам; *метады даследавання педагагічнага працэсу* – назіранне за працэсам навучання, вывучэнне пісьмовых прац, тэсціраванне, гутарка, апытанне, анкетаванне, аналіз дакументацыі; *эксперымент* – канстатуючы, навучальны; *метады матэматычнай статыстыкі* – сярэдні паказчык, рэгістрацыя, ранжыраванне і г.д.

База даследавання: указваецца вучэбная ўстанова (нумар школы, клас), дзе праводзілася даследаванне.

Практычная значнасць: акрэсліваецца, кім і калі могуць быць выкарыстаны матэрыялы, атрыманыя ў ходзе даследавання.

У **асноўнай частцы** вылучаюцца главы, якія пры неабходнасці падзяляюцца на параграфы (іх не трэба афармляць з новай старонкі). Змест структурных частак адпавядае пастаўленым мэце і задачам: разглядаецца гістарычны і тэарэтычны аспекты праблемы даследавання, прыводзіцца крытычны аналіз навуковай і метадычнай літаратуры, асноўныя тэарэтычныя палажэнні пацвярджаюцца адказамі вучняў, вытрымкамі з іх пісьмовых работ, фрагментамі ўрокаў, вынікамі эксперыменту, лічбавымі данымі. Пры напісанні глаў і параграфаў даследчык павінен рабіць спасылкі на крыніцы, з якіх ён бярэ

матэрыял, а потым аналізуе яго. Спасылкі на літаратуру ў тэксце курсавой працы (курсавога праекта) афармляюцца ў квадратныя дужкі: [5] – спасылка на запіс у спісе літаратуры, [5, с. 8] – спасылка з указаннем старонак працытаванай працы, [3; 5; 7] – спасылка на шэраг прац.

Заклучэнне можа быць прадстаўлена ў выглядзе абагульненых вывадаў па кожнай главе, дзе акрэсліваецца значэнне праведзенай працы для паляпшэння якасці навучання, даюцца практычныя рэкамендацыі, раскрываюцца далейшыя перспектывы даследавання тэмы.

Спіс выкарыстанай літаратуры падаецца ў алфавітным парадку і афармляецца ў адпаведнасці з патрабаваннямі «Інструкцыі па афармленні дысертацыі, аўтарэферата і публікацыі па тэме дысертацыі». У спіс уключаюцца ўсе крыніцы, выкарыстаныя ў ходзе даследавання (не менш за 20–25).

Дадаткі ўключаюць схемы, табліцы, дыяграмы, дадатковыя матэрыялы даследавання. Кожны дадатак афармляецца на асобных лістах і мае свой тэматычны загаловак. У правым верхнім вугле ўказваецца парадкавы нумар «Дадатак 1», «Дадатак 2». Нумарацыя старонак працягваецца ў ранейшым парадку.

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ
«Методыка выкладання беларускай мовы»
(дзённая форма атрымання адукацыі)
3 курс, 5 семестр

Нумар раздзела, тэмы, заняткаў	Назва раздзела, тэмы, заняткаў	Колькасць аўдыторных гадзін			КСР		Самастойная работа	Літаратура	Форма кантролю заняткаў
		Лекцыі	Практычныя заняткі	Лабораторныя заняткі	Лекцыі	Практычныя заняткі			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Агульныя пытанні методыкі выкладання беларускай мовы	2	6			2	10		
1.1	Методыка выкладання беларускай мовы як навука	2	2				2	[1, 2]	Фронтальнае апытанне
1.2	Станаўленне і развіццё методыкі выкладання беларускай мовы					2	2	[1, 2]	Праверка канспектаў
1.3	Заканамернасці засваення мовы і прынцыпы навучання		2				4	[1, 2]	Фронтальнае апытанне
1.4	Метады і прыёмы навучання беларускай мове ў пачатковых класах		2				2	[1, 2]	Фронтальнае апытанне
2.	Беларуская мова як вучэбны прадмет у пачатковых класах		8	2	2		12		
2.1	Мэты і змест пачатковай моўнай адукацыі		2		2		2	[1, 2, 3]	Праверка канспектаў
2.2	Асаблівасці пабудовы курса беларускай мовы		2				4	[1, 2, 4,	Фронтальнае

	ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі з рускай мовай навучання і выхавання							7]	апытанне. Рэйтынгавая кантрольная работа № 1
2.3	Урок беларускай мовы		2	2			4	[1, 2]	Праверка распрацаваных канспектаў урокаў па вучэбным прадмеце «Беларуская мова»
2.4	Кантрольна-ацэначная дзейнасць на ўроках беларускай мовы		2				2	[1, 2, 3]	Фронтальнае апытанне
3	Методыка вывучэння асобных тэм школьнага курса беларускай мовы ў пачатковых класах	12	12	4			4	24	
3.1	Методыка вывучэння асноў фанетыкі і графікі	2	2	2			4	[1, 2, 4]	Праверка распрацаваных канспектаў урокаў, дыдактычных гульняў па раздзеле «Гукі і літары»
3.2	Методыка вывучэння элементаў лексікалогіі	2	2				4	[1, 2, 5]	Праверка распрацаваных канспектаў урокаў, дыдактычных гульняў па тэме «Значэнне слова»

3.3	Методыка вывучэння марфемнага складу слова і элементарнага словаўтварэння	2	2				4	[1, 2, 5, 6]	Праверка распрацаваных канспектаў урокаў, дыдактычных гульняў па тэме «Склад слова»
3.4	Методыка вывучэння марфалогіі	<u>2</u>	2	2		2	4	[1, 2, 5, 6]	Праверка распрацаваных канспектаў урокаў, дыдактычных гульняў па тэме «Часціны мовы». Рэйтынгавая кантрольная работа № 2
3.5	Методыка навучання арфаграфіі	2	2			2	4	[1, 2, 5, 6]	Праверка распрацаваных арфаграфічных практыкаванняў
3.6	Методыка вывучэння сінтаксісу і пунктуацыі ў пачатковых класах	2	2				4	[1, 2, 4, 5, 6]	Праверка распрацаваных канспектаў урокаў, па раздзеле «Сказ»
	Усяго за семестр	14	26	6	2	6	46		экзамен

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ
«Методыка выкладання беларускай мовы»
(завочная форма атрымання адукацыі, 5 гадоў навучання)
3 курс, 5 семестр

Нумар раздзела, тэмы, заняткаў	Назва раздзела, тэмы, заняткаў	Колькасць аўдыторных гадзін			Літаратура	Форма кантролю заняткаў
		Лекцыі	Практычныя заняткі	Лабараторныя заняткі		
1	2	3	4	5	9	10
1.	Агульныя пытанні методыкі выкладання беларускай мовы					
1.1	Методыка выкладання беларускай мовы як навука	2			[1, 2]	Письмовае апытанне
2.	Беларуская мова як вучэбны прадмет у пачатковых класах					
2.1	Мэты і змест пачатковай моўнай адукацыі		2		[1, 2, 3]	Фронтальнае апытанне
3	Методыка вивучэння асобных тэм школьнага курса беларускай мовы ў пачатковых класах					
3.1	Методыка вивучэння асноў фанетыкі і графікі			2	[1, 2, 4]	Абмеркаванне вынікаў аналізу відэаўрока па раздзеле «Гукі і літары»
3.3	Методыка вивучэння марфемнага складу слова і элементаў словаўтварэння		2		[1, 2, 5, 6]	Праверка распрацаваных канспектаў урокаў,

						дыдактычных гульняў па тэме «Склад слова»
3.4	Методыка вывучэння марфалогіі	2			[1, 2, 5, 6]	Пісьмовае апытанне
3.5	Методыка навучання арфаграфіі		2		[1, 2, 5, 6]	Праверка распрацаваных арфаграфічных практыкаванняў
3.6	Методыка вывучэння сінтаксісу і пунктуацыі ў пачатковых класах		2		[1, 2, 4, 5, 6]	Праверка распрацаваных канспектаў урокаў па раздзеле «Сказ»
	Усяго за семестр	4	8	2		
3 курс, 6 семестр						
						экзамен

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА**ЛІТАРАТУРА****Асноўная літаратура**

1. Методыка выкладання беларускай мовы і літаратурнага чытання ў пачатковых класах : вучэб. дапам. / Н. М. Антановіч [і інш.] ; пад рэд. М. Г. Яленскага. – Мінск : Выш. шк., 2020. – 264 с.

2. Методыка выкладання беларускай мовы і літаратурнага чытання [Электронны рэсурс] : вучэб.-метадыч. комплекс па вучэб. дысцыпліне для спецыяльнасці 1-01 02 01 «Пачатковая адукацыя» / склад.: В. І. Свірыдзенка, Н. М. Антановіч // Репозиторий БГПУ. – Рэжым доступу: <https://elib.bspu.by/handle/doc/2236>. – Дата доступу: 12.05.2022.

Дадатковая літаратура

3. Образовательный стандарт начального образования // Пачатк. навучанне: сям'я, дзіцячы сад, шк. – 2019. – № 2. – С. 3–15.

4. Свірыдзенка, В. І. Беларуская мова : план-канспект урокаў : 2 кл. / В. І. Свірыдзенка, Н. У. Антонова. – Мінск : Аверсэв, 2017. – 269 с.

5. Свірыдзенка, В. І. Беларуская мова ў 3 класе : вучэб.-метадыч. дапам. для настаўнікаў устаноў агул. сярэд. адукацыі з беларус. і рус. мовамі навучання / В. І. Свірыдзенка. – Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2018. – 239 с.

6. Свірыдзенка, В. І. Беларуская мова ў 4 класе : вучэб.-метадыч. дапам. для настаўнікаў устаноў агул. сярэд. адукацыі з беларус. і рус. мовамі навучання / В. І. Свірыдзенка. – Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2020. – 224 с.

7. Свірыдзенка, В. І. Фарміраванне маўленчай культуры білінгвальнай асобы навучэнца пачатковых класаў: тэорыя і практыка : манаграфія / В. І. Свірыдзенка. – Мінск : Беларус. дзярж. пед. ун-т, 2019. – 280 с.

РЭКАМЕНДАВАНЫЯ ФОРМЫ І МЕТАДЫ НАВУЧАННЯ

Асноўнымі метадамі навучання, якія спрыяюць уключэнню студэнтаў у пошук і творчую перапрацоўку ведаў, набыццё вопыту самастойнага рашэння разнастайных задач, з'яўляюцца: метады праблемнага навучання (рашэнне праблемных задач, аналіз педагагічных сітуацый, аналіз відэафрагментаў урокаў), інтэрактыўныя метады (распрацоўка план-канспектаў урокаў, правядзенне фрагментаў урокаў, выкананне практыкаарыентаваных заданняў), камунікатыўныя метады (дыскусіі, вучэбныя дэбаты і іншыя інтэрактыўныя формы і метады), практычныя метады (курсавое праектаванне).

Пералічаныя метады патрабуюць шырокага выкарыстання групавых, парных і індывідуальных форм навучання.

ПЕРАЛІК РЭКАМЕНДАВАННЫХ СРОДКАЎ ДЫЯГНОСТЫКІ

Для дыягностыкі кампетэнцый, выяўлення вучэбных дасягненняў студэнтаў пры прамежкавым і выніковым ацэньванні рэкамендуецца выкарыстоўваць:

- тэсты і тэставыя заданні (у тым ліку ў сістэме Moodle);
- комплексныя кантрольныя работы з рознаўзроўневымі і практыкаарыентаванымі заданнямі;
- экзамен.

МЕТАДЫЧНЫЯ РЭКАМЕНДАЦЫІ ПА АРГАНІЗАЦЫІ САМАСТОЙНАЙ РАБОТЫ СТУДЭНТАЎ

Самастойная работа з'яўляецца спецыфічным педагагічным сродкам арганізацыі і кіравання самастойнай дзейнасцю студэнтаў у вучэбным працэсе. Самастойная работа студэнтаў (СРС) фарміруе гатоўнасць да самаадукацыі, павышэння кваліфікацыі, рыхтуе базу для непарыўнай адукацыі.

Пры вывучэнні дысцыпліны рэкамендуецца выкарыстоўваць наступныя формы самастойнай работы студэнтаў:

- падбор і аналіз навукова-метадычнай літаратуры па тэме заняткаў;
- аналіз праграм, падручнікаў і метадычных дапаможнікаў;
- распрацоўку і складанне схем, табліц, сродкаў нагляднасці;
- распрацоўку планаў-канспектаў урокаў, фрагментаў урокаў;
- падбор дыдактычнага матэрыялу па прапанаваных тэмах.

Патрабаванні да выканання самастойнай работы студэнтаў

№ п//п	Назва тэмы, раздэла	Колькасць гадзін на СРС	Заданне	Форма выканання
1.	Методыка выкладання беларускай мовы як навука	2	На аснове аналізу метадычнай літаратуры скласці тэзаурус асноўных паняццяў і катэгорый лінгваметодыкі.	пісьмовая
2.	Станаўленне і развіццё методыкі выкладання беларускай мовы	2	На аснове аналізу тэматыкі дысертацыйных даследаванняў па методыцы выкладання беларускай мовы ў пачатковых класах (пачатак ХХІ ст.) вызначыць актуальныя праблемы беларускай лінгваметодыкі.	вусная
3.	Заканамернасці засваення мовы і прынцыпы навучання	4	Скласці схему «Заканамернасці засваення беларускай мовы». Скласці схему «Прынцыпы навучання беларускай мове».	пісьмовая пісьмовая
4.	Метады і прыёмы навучання беларускай мове	2	Распрацаваць фрагмент урока з выкарыстаннем метаду моўнага канструявання.	пісьмовая
5.	Мэты і змест пачатковай моўнай адукацыі	2	Прааналізаваць вучэбныя праграмы па беларускай мове для пачатковых класаў; вылучыць і заканспектаваць мэту, задачы і зместавыя лініі пачатковай моўнай адукацыі. Ахарактарызаваць асноўныя кампаненты ВМК па беларускай мове.	пісьмовая

6.	Асаблівасці пабудовы курса беларускай мовы ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі з рускай мовай навучання і выхавання	4	Распрацаваць план-канспект урока па тэме «Назоўнікі, лік якіх не супадае ў рускай і беларускай мовах». Распрацаваць план-канспект урока па тэме «Назоўнікі, лік якіх не супадае ў рускай і беларускай мовах».	пісьмовая пісьмовая
7.	Урок беларускай мовы	4	Скласці схему «Асноўныя тыпы урокаў беларускай мовы». Прааналізаваць навукова-метадычны часопісы «Пачатковая школа», «Пачатковае навучанне: сям'я, дзіцячы сад, школа» за апошнія два гады, заканспектаваць узорныя аўтарскія ўрокі па беларускай мове, якія сустрэліся ў часопісах.	пісьмовая пісьмовая
8.	Кантрольна-ацэнная дзейнасць на ўроках беларускай мовы	2	Пазнаёміцца з нормамі ацэнкі вуснага адказу, навучальных пісьмовых работ (класных і дамашніх), кантрольных пісьмовых работ навучэнцаў пачатковых класаў; падрыхтаваць паведамленне з мультымедычнай прэзентацыяй.	вусная
9.	Методыка вывучэння асноў фанетыкі	4	Прааналізаваць раздзел вучэбнай праграмы па беларускай	

	і графікі		мове «Гукі і літары», вызначыць патрабаванні да ведаў, уменняў і навыкаў навучэнцаў, якія фарміруюцца пры вывучэнні раздзела. Распрацаваць план-канспект урока па тэме «Галосныя гукі [о], [э] – [а]. Правапіс слоў з літарамі о, э – а».	вусная пісьмовая
10.	Методыка вывучэння элементаў лексікалогіі	4	Прааналізаваць тэму вучэбнай праграмы па беларускай мове «Значэнне слова», вызначыць патрабаванні да ведаў, уменняў і навыкаў навучэнцаў, якія фарміруюцца пры яе вывучэнні. Распрацаваць план-канспект урока па тэме «Сінонімы».	вусная пісьмовая
11.	Методыка вывучэння марфемнага складу слова і элементаў словаўтварэння	4	Прааналізаваць тэму вучэбнай праграмы па беларускай мове «Склад слова», вызначыць патрабаванні да ведаў, уменняў і навыкаў навучэнцаў, якія фарміруюцца пры яе вывучэнні. Распрацаваць план-канспект урока беларускай мовы па тэме «Суфікс».	вусная пісьмовая
12.	Методыка вывучэння марфалогіі	4	Прааналізаваць тэму вучэбнай праграмы па беларускай мове	

			<p>«Часціны мовы», вызначыць патрабаванні да ведаў, уменняў і навыкаў навучэнцаў, якія фарміруюцца пры яе вывучэнні.</p> <p>Распрацаваць план-канспект урока па тэме «Займеннік як часціна мовы».</p>	<p>вусная</p> <p>пісьмовая</p>
13.	Методыка навучання арфаграфіі	4	<p>На аснове аналізу метадычнай літаратуры ахарактарызаваць розныя віды дыктантаў.</p> <p>Распрацаваць план-канспект урока правядзення кантрольнага дыктанта ў 3 класе.</p>	<p>вусная</p> <p>пісьмовая</p>
14.	Методыка вывучэння сінтаксісу і пунктуацыі ў пачатковых класах	4	<p>Прааналізаваць раздзел вучэбнай праграмы па беларускай мове «Сказ», вызначыць патрабаванні да ведаў, уменняў і навыкаў навучэнцаў, якія фарміруюцца пры вывучэнні раздзела.</p> <p>Распрацаваць план-канспект урока па тэме «Аднародныя члены сказа».</p>	<p>вусная</p> <p>пісьмовая</p>

Прыкладны пералік заданняў кіруемай самастойнай работы студэнтаў па вучэбнай дысцыпліне

Лекцыйныя заняткі:

Тэма: **Мэты і змест пачатковай моўнай адукацыі**

Узровень 1 (азнаямленне, разуменне)

На аснове вывучэння метадычнай літаратуры і нарматыўных дакументаў падрыхтаваць канспект лекцыі, у якім асвятліць наступныя пытанні:

- значэнне беларускай мовы ў сістэме агульнай сярэдняй адукацыі;
- месца беларускай мовы ў тыпавых вучэбных планах устаноў агульнай сярэдняй адукацыі;
- стратэгічная мэта моўнай адукацыі;
- крытэрыі, педагогічныя і лінгваметадычныя прынцыпы адбору зместу пачатковай моўнай адукацыі;
- пераемнасць і перспектыўнасць у выкладанні беларускай мовы;
- адукацыйны стандарт пачатковай адукацыі як аснова распрацоўкі вучэбна-праграмнай дакументацыі, арганізацыі працэсу моўнай адукацыі і ажыццяўлення кантролю яе якасці.

Узровень 2 (прымяненне, аналіз)

На аснове вывучэння метадычнай літаратуры і нарматыўных дакументаў падрыхтаваць канспект лекцыі па адзначаных вышэй пытаннях.

Прааналізаваць стандарт пачатковай адукацыі і зрабіць канспект, у якім асвятліць наступныя пытанні:

- асноўныя патрабаванні да арганізацыі адукацыйнага працэсу пры вывучэнні вучэбнага прадмета «Беларуская мова»;
- асобныя і метапрадметныя патрабаванні да вынікаў асваення зместу адукацыйнай праграмы пачатковай адукацыі;
- прадметныя патрабаванні да вынікаў асваення зместу адукацыйнай праграмы пачатковай адукацыі па вучэбным прадмеце «Беларуская мова».

Узровень 3 (сінтэз, ацэнка)

На аснове вывучэння метадычнай літаратуры і нарматыўных дакументаў падрыхтаваць канспект лекцыі, зрабіць аналіз стандарту пачатковай адукацыі па адзначаных вышэй пытаннях. Параўнаць змест стандарту пачатковай адукацыі і вучэбнай праграмы па вучэбным прадмеце «Беларуская мова»; адзначыць, якія раздзелы адукацыйнага стандарту знаходзяць адлюстраванне ў кожным раздзеле вучэбнай праграмы.

Практычныя заняткі:

Тэма: **Станаўленне і развіццё метадыкі выкладання беларускай мовы**

Узровень 1 (азнаямленне, разуменне)

Пазнаёміцца з «Другім чытаннем для дзяцей беларусаў» Я. Коласа, вызначыць тэматыку твораў, заканспектаваць 3 творы.

Узровень 2 (прымяненне, аналіз)

Пазнаёміцца з «Метадыкай роднай мовы» Я. Коласа, зрабіць канспект (асноўныя раздзелы, важныя палажэнні кожнага раздзела).

Узровень 3 (сінтэз, ацэнка)

Пазнаёміцца з апошнімі навуковымі даследаваннямі ў галіне навучання малодшых школьнікаў беларускай мове і на гэтай аснове падрыхтаваць паведамленне па адным з актуальных пытанняў метадыкі выкладання беларускай мовы.

Тэма: **Метадыка вывучэння марфалогіі**

Узровень 1 (азнаямленне, разуменне)

Прааналізаваць праграмы па беларускай мове для ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання, адзначыць у канспектах, як падаецца матэрыял па марфалогіі па гадах навучання (2–4 класы).

Узровень 2 (прымяненне, аналіз)

Прааналізаваць відэазапіс фрагмента ўрока па тэме «Часціны мовы», змешчанага на <https://eior.by/> (тэма ўрока вызначаецца індывідуальна для кожнага студэнта). Падрыхтаваць уласныя нагляднасць, займальны дыдактычны матэрыял да прааналізаванага ўрока.

Узровень 3 (сінтэз, ацэнка)

Падрыхтаваць канспекты ўрокаў і паведамленні па групах.

1 група: Як пазнаёміць навучэнцаў 3 класа з родам назоўнікаў, навучэнцаў 4 класа – са скланеннем? Распрацаваць фрагменты ўрокаў па гэтых тэмах, падрыхтавацца да іх правядзення на занятках.

Скласці анатацыі артыкулаў па тэме «Назоўнік», апублікаваных у часопісах «Пачатковая школа», «Пачатковае навучанне: сям'я, дзіцячы сад, школа» за апошнія 5 гадоў.

2 група: Як арганізаваць вывучэнне тэмы «Змяненне прыметнікаў па родах» у 3 класе? Як пазнаёміць навучэнцаў 4 класа са скланеннем

прыметнікаў? Распрацаваць фрагменты ўрокаў па гэтых тэмах, падрыхтавацца да іх правядзення на занятках.

Скласці анатацыі артыкулаў па тэме «Прыметнік», апублікаваных у часопісах «Пачатковая школа», «Пачатковае навучанне: сям'я, дзіцячы сад, школа» за апошнія 5 гадоў.

3 група: Як арганізаваць знаёмства з часам дзеясловаў у 3 класе? Як пазнаёміць навучэнцаў з сутнасцю спражэння дзеяслова? Якую часціну мовы мэтазгодна папярэдне паўтарыць? Чаму? Распрацаваць фрагменты урокаў па тэмах «Час дзеясловаў», «Змяненне дзеясловаў цяперашняга і будучага часу па асобах і ліках (спражэнне)», падрыхтавацца да іх правядзення на занятках.

Скласці анатацыі артыкулаў па тэме «Дзеяслоў», апублікаваных у часопісах «Пачатковая школа», «Пачатковае навучанне: сям'я, дзіцячы сад, школа» за апошнія 5 гадоў.

Тэма: Методыка навучання арфаграфіі

Узровень 1 (азнаямленне, разуменне)

На аснове аналізу праграм па беларускай мове для ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання вызначыць змест працы па арфаграфіі ў 2–4 класах.

Узровень 2 (прымяненне, аналіз)

На аснове аналізу праграм па беларускай мове для ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання вызначыць змест працы па арфаграфіі ў 2–4 класах.

Заканспектаваць пералік слоўнікавых слоў, якія засвойваюцца вучнямі ў 2–4 класах (з указаннем класа і ўстановы адукацыі), размеркаваўшы іх па наступных групах:

- словы з неправараемымі арфаграмамі;
- словы з цяжка правараемымі арфаграмамі;
- словы з арфаграмамі, якія не вывучаюцца ў пачатковых класах.

Распрацаваць сваю сістэму заданняў і падрыхтаваць нагляднасць для засваення правапісу аднаго са слоўнікавых слоў (слоўнікавае слова вызначаецца індывідуальна для кожнага студэнта).

Узровень 3 (сінтэз, ацэнка)

На аснове аналізу праграм па беларускай мове для ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання вызначыць змест працы па арфаграфіі ў 2–4 класах. Распрацаваць сваю сістэму практыкаванняў для засваення адной з арфаграм, якія засвойваюцца навучэнцамі пачатковых класаў. Распрацаваць алгарытм выбару правільнага напісання і зрабіць адпаведную нагляднасць для прад'яўлення гэтага алгарытму навучэнцам на ўроку.

Прыкладны пералік пытанняў да экзамену

1. Сувязь метадыкі выкладання беларускай мовы з філасофіяй, логікай, мовазнаўствам, псіхалогіяй, педагогікай.
2. Сучасныя тэарэтычныя падыходы ў методыцы выкладання беларускай мовы.
3. Сістэма паняццяў і катэгорый метадыкі выкладання беларускай мовы.
4. Гістарычныя этапы развіцця метадыкі выкладання беларускай мовы.
5. Роля Якуба Коласа ў станаўленні метадыкі выкладання беларускай мовы.
6. Лінгвадыдактычныя прынцыпы навучання беларускай мове.
7. Класіфікацыі метадаў навучання беларускай мове. Характарыстыка асноўных метадаў навучання беларускай мове.
8. Характарыстыка асноўных прыёмаў навучання беларускай мове.
9. Значэнне беларускай мовы ў сістэме агульнай сярэдняй адукацыі. Месца вучэбнага прадмета «Беларуская мова» ў тыповых вучэбных планах устаноў агульнай сярэдняй адукацыі.
10. Прынцыпы пабудовы праграмы па беларускай мове, асноўныя раздзелы, іх структура і ўзаемасувязь.
11. Вучэбна-метадычны комплекс па беларускай мове. Характарыстыка яго асноўных і дадатковых кампанентаў.
12. Асаблівасці вывучэння беларускай мовы ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі з рускай мовай навучання.
13. Стратэгіі авалодання беларускай мовай як другой і камунікатыўныя стратэгіі, якія засвойваюцца навучэнцамі пачатковых класаў.
14. Характарыстыка асноўных форм навучання беларускай мове.
15. Тыпы ўрокаў беларускай мовы, іх структурныя кампаненты.
16. Патрабаванні да ўрокаў беларускай мовы.
17. Наглядныя дапаможнікі, тэхнічныя і электронныя сродкі навучання беларускай мове.
18. Арганізацыя паўтарэння на ўроках беларускай мовы. Структура, змест, асаблівасці арганізацыі ўрокаў падагульнення вывучанага матэрыялу.
19. Віды кантролю на ўроках беларускай мовы.
20. Формы кантролю на ўроках беларускай мовы.
21. Адукацыйная, стымулюючая, кантрольная і выхаваўчая функцыі ацэнкі на ўроках беларускай мовы.
22. Асаблівасці арганізацыі безадзнакавага навучання на ўроках беларускай мовы ў 1–2 класах.
23. Дзесяцібальная сістэма ацэнкі вынікаў вучэбнай дзейнасці навучэнцаў на ўроках беларускай мовы ў 3–4 класах.

24. Віды кантрольных пісьмовых работ па беларускай мове. Нормы ацэнкі гэтых відаў работ.

25. Нормы ацэнкі вуснага адказу, навучальных пісьмовых работ (класных і дамашніх) на ўроках беларускай мовы.

26. Адукацыйнае і практычнае значэнне, прыватнаметадычныя прынцыпы вывучэння фанетыкі і графікі ў пачатковых класах.

27. Задачы і змест, метады і прыёмы вывучэння фанетыкі і графікі ў пачатковых класах.

28. Методыка працы над гукамі, літарамі, складам, націскам пры вывучэнні раздзела «Гукі і літары» ў 2 класе.

29. Развіццё мыслення і маўлення навучэнцаў пры вывучэнні асноў фанетыкі і графікі.

30. Прычыны ўзнікнення, прыёмы папярэджання і выпраўлення арфаэпічных і акцэнталагічных памылак у маўленні навучэнцаў.

31. Значэнне і прыватнаметадычныя прынцыпы вывучэння элементаў лексікалогіі ў пачатковых класах.

32. Задачы і змест, метады і прыёмы вывучэння элементаў лексікалогіі ў пачатковых класах.

33. Методыка знаёмства з адназначнымі і мнагазначнымі словамі, з прамым і пераносным значэннем слова, з сінонімамі, антонімамі ў пачатковых класах.

34. Узбагачэнне і актывізацыя слоўнікавага запасу, развіццё лагічнага мыслення навучэнцаў пры вывучэнні элементаў лексікалогіі.

35. Значэнне і прыватнаметадычныя прынцыпы вывучэння марфемнага складу слова ў пачатковых класах.

36. Задачы і змест, сістэма вывучэння марфемнага складу слова ў пачатковых класах.

37. Метады і прыёмы вывучэння марфемнага складу слова ў пачатковых класах.

38. Значэнне і прыватнаметадычныя прынцыпы вывучэння марфалогіі ў пачатковых класах.

39. Задачы і змест вывучэння марфалогіі ў пачатковых класах.

40. Сістэма вывучэння назоўніка ў пачатковых класах. Методыка азнаямлення вучняў з родам, лікам, склонам назоўнікаў.

41. Сістэма вывучэння прыметніка ў пачатковых класах. Методыка азнаямлення вучняў са змяненнем прыметнікаў па родах, ліках, склонах.

42. Сістэма вывучэння дзеяслова ў пачатковых класах. Методыка азнаямлення вучняў з формамі часу дзеяслова, са змяненнем дзеясловаў па асобах і ліках.

43. Асаблівасці вывучэння займенніка ў пачатковых класах. Фарміраванне культуры маўлення навучэнцаў пры знаёмстве з асабовымі займеннікамі.
44. Методыка працы над прыназоўнікамі і злучнікамі ў пачатковых класах.
45. Мэты, задачы, змест, прынцыпы навучання арфаграфіі ў пачатковых класах.
46. Сутнасць арфаграфічнага навыку, умовы яго выпрацоўкі. Сутнасць і структура арфаграфічнага дзеяння.
47. Выпрацоўка ўмення вызначаць арфаграфічную задачу. Паслядоўнасць вырашэння арфаграфічнай задачы.
48. Методыка працы над арфаграфічным правілам. Фарміраванне ў вучняў умення прымяняць арфаграфічныя правілы на пісьме.
49. Прыёмы выпрацоўкі арфаграфічных уменняў і навыкаў.
50. Прыёмы і формы развіцця арфаграфічнай зоркасці.
51. Віды арфаграфічных практыкаванняў, методыка іх правядзення.
52. Алгарытмізацыя ў навучанні арфаграфіі. Алгарытм спісвання, Алгарытм пісьма пад дыктоўку.
53. Методыка вывучэння слоў з цяжкімі арфаграмамі (слоўнікавых слоў).
54. Прычыны арфаграфічных памылак. Папярэджанне арфаграфічных памылак у пісьмовых працах навучэнцаў пачатковых класаў.
55. Арганізацыя працы над арфаграфічнымі памылкамі. Структура ўрока працы над памылкамі.
56. Значэнне і прыватнаметадычныя прынцыпы вывучэння сінтаксісу і пунктуацыі ў пачатковых класах.
57. Задачи і змест, сістэма вывучэння сінтаксісу і пунктуацыі ў пачатковых класах.
58. Методыка фарміравання асноўных сінтаксічных паняццяў у навучэнцаў пачатковых класаў.
59. Методыка працы над пунктаграмамі. Умовы эфектыўнага засваення сінтаксічных і пунктуацыйных паняццяў навучэнцамі пачатковых класаў.
60. Метады і прыёмы вывучэння сінтаксісу і пунктуацыі.

ПРАТАКОЛ УЗГАДНЕННЯ ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ

Назва вучэбнай дысцыпліны, з якой патрабуецца ўзгадненне	Назва кафедры	Прапановы аб зменах у змесце вучэбнай праграмы ўстановы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне	Рашэнне, прынятае кафедрай, якая распрацавала вучэбную праграму (з указаннем даты і нумара пратакола)
«Беларуская мова»	Беларускага і рускага мовазнаўства	Змест праграмы ўзгоднены на стадыі распрацоўкі	Пратакол № 1 ад 29.08.2022 г.
«Методыка развіцця маўлення»			
«Методыка выкладання рускай мовы»			
«Методыка выкладання літаратурнага чытання»			
«Методыка навучання грамаце і каліграфія»			

Спіс рэкамендаванай літаратуры

1. Методыка выкладання беларускай мовы і літаратурнага чытання ў пачатковых класах : вучэб. дапам. / Н. М. Антановіч [і інш.] ; пад рэд. М. Г. Яленскага. – Мінск : Выш. шк., 2020. – 264 с.
2. Образовательный стандарт начального образования // Пачатк. навучанне: сям’я, дзіцячы сад, шк. – 2019. – № 2. – С. 3–15.
3. Свірыдзенка, В. І. Беларуская мова : план-канспект урокаў : 2 кл. / В. І. Свірыдзенка, Н. У. Антонова. – Мінск : Аверсэв, 2017. – 269 с.
4. Свірыдзенка, В. І. Беларуская мова ў 3 класе : вучэб.-метад. дапам. для настаўнікаў устаноў агул. сярэд. адукацыі з беларус. і рус. мовамі навучання / В. І. Свірыдзенка. – Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2018. – 239 с.
5. Свірыдзенка, В. І. Беларуская мова ў 4 класе : вучэб.-метад. дапам. для настаўнікаў устаноў агул. сярэд. адукацыі з беларус. і рус. мовамі навучання / В. І. Свірыдзенка. – Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2020. – 224 с.
6. Свірыдзенка, В. І. Фарміраванне маўленчай культуры білінгвальнай асобы навучэнца пачатковых класаў: тэорыя і практыка : манаграфія / В. І. Свірыдзенка. – Мінск : Беларус. дзярж. пед. ун-т, 2019. – 280 с.